

Ankara elektrik ve havagazı ve Adana elektrik müesseselerinin idare ve işletilmeleri hakkında kanun lâiyhası ve Maliye , Bütçe, Nafia ve Dahiliye encümenleri mazbataları (1615)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar dairesi Mü.
Sayı: 6/1611

21 - IV - 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik işletme müesseselerinin idare ve işletilmeleri hakkında Nafia vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 15 - IV - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Dr. R. Saydam

Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik işletme müesseselerinin teşkiline ait kanun lâiyhası esbabı mucibesi

3688 sayılı kanunla tasdik olunan satın alma mukavelesi mucibince hisse senetleri satın alınan ve alâkalı belediyelere devir olunan Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik Türk Anonim şirketlerinin 12 - VII - 1939 tarihinden itibaren bir sene zarfında tasfiyelerine başlanılması ve bir senenin hitamında bu müesseselerin işletme şekillerinin bir kanunla tâyin olunması mezkûr kanunun üçüncü maddesi iktizasından bulunduğundan ilişik kanun lâiyhası bu maksatla tanzim edilmiş bulunmaktadır.

Ankara Elektrik ve Havagazı hizmetleri şimdiye kadar ayrı birer şirket tarafından idare edilmiş olup bu hizmetlerin, belediyeye devrinden sonra böyle bir tefrike zaruret kalmamış ve ilişik kanun lâiyhasında bu iki hizmet bir kül olarak mütalea edilmiş ve bir şahsiyeti hükmiye halinde idaresi derpiş olunmuştur. Şukadar ki, tarife ve işletme bakımından her iki hizmetin muhasebelerinin ayrı tutulması zarurî görülmüş ve lâiyhaya bunu temin edecek hükümler konulmuştur.

Adana elektriğinin işletme şeklinin tâyinine gelince; bu hizmet tamamen ayrı bir belediyeyi alâkadar ettiğinden bu hizmetin ayrı bir müessese tarafından idaresi zarurî görülmüş ancak her iki işletme için ayrı birer kanun tedvininden ise keyfiyetin bir kanun halinde derpişi daha muvafık görülmüş ve her iki işletmeye ait işletme şekilleri ilişik lâiyhada müştereken nazarı dikkate alınmıştır.

Elektrik ve Havagazı hizmetlerinin mahiyeti ve ifasındaki hususiyet bu hizmetlerin doğrudan doğruya belediyeler tarafından diğer beledî hizmetler gibi ifası şeklinden ziyade tamamen bu işlerle meşgul olacak hükmi şahsiyeti haiz bir müessese halinde idaresini zarurî kılmış ve bu maksatla lâiyhada Ankara Elektrik ve Havagazı işletme müessesesi ve Adana Elektrik işletme müessesesi namlarile şahsiyeti hükmiyeyi haiz ve mustakil iki müessese vücade getirilmiştir.

Mezkûr hizmetlerin yukarıda işaret olunan mahiyet ve hususiyeti; vücade getirilecek işletme müesseselerinin Devlet ve belediye mevzuatı ile idaresinden ziyade hususî kanun hükümlerine ve ticarî usullerle idaresini de zarurî kılmakta olduğundan birinci madde ile bu husus nazarı itibare alınmış ve müesseselerin Muhasebei umumiye, Arttırma, Eksiltme ve İhale kanunlarile Belediye muhasebe nizamnamesi gibi mevzuat hükümlerinden istisnası düşünülmüştür.

Ancak hizmetin asıl belediyelere ait olmak itibarile müesseselerin belediyelere bağlı birer işletme müessesesi halinde idaresi esası kabul edilmiş ve bu münasebetle belediyelere; hizmetin sahip ve nazımı sıfatile bazı haklar tanınmış ve vazifeler verilmiştir.

Bu suretle belediyelerin işletme müesseselerinin günlük faaliyetleri üzerinde müessir ve müdahil olmalarından tevellüt edebilecek mahzurlar önlenmiş ve daha ziyade umumî mahiyette ve faydeli olabilecek vazife ve haklar tanınmış bulunmaktadır.

Ticari esas ve usullere göre idaresi prensibi kabul olunan ve bunun neticesi olarak her sene bilanço tanzim etmesi lâzım gelen müesseselerin bir sermaye ile temsili zarureti aşıkârdır. Bu sermayenin, ya satın alma bedeli veyahut müesseseyi teşkil eden tesisatın alma bedeli veyahut müesseseyi teşkil eden tesisata yatırılmış hakikî kıymetlerin teşkil etmesi icabeder. Satın alma bedeli, satın almada takib edilen mülâhaza, gaye ve usuller hiç bir zaman tesisata yatırılmış olan hakikî kıymetleri tam manasile ifade etmeyeceğinden sermayenin tâyininde satın alma bedeli esasına gidilmemiş ve daha ziyade müesseselerin devir alacakları tesisatın hakikî kıymetleri ile mütedavil sermayenin (teddit akçeleri hariç) müesseselerin hakikî sermayesini teşkil etmesi kabul olunmuş ve lâyihanın sermayeye müteallik maddesi bu esasa göre tanzim olunmuştur.

Lâyihanın tanziminde birinci derecede müesseselerin ifasile mükellef kıldıkları hizmetlerin en iyi bir surette ve daimî olarak ifası gözönünde tutulmuş ve müesseselerin bağlı buldukları belediyelere menfaat temini ikinci derecede düşünülmüştür. Binaenaleyh hizmetin daimiliğini müesseselerin kendi varidatlarıyla temin edememeleri halinde hizmetin sahibi olmak itibarile belediyelerin müesseselere yardım esası kabul edilmiş olmakla beraber işletme hasılatının işletme masraflarını, amortismanları, ihtiyat akçelerini ve tevsiata lüzumlu mebalîği temin etmesi ve bunun haricinde bir hasılat bakiyesi kalması halinde bu bakiyenin diğer beledi hizmetlerin ifasına yardım bakımından belediye bütçelerine irat kayıt olunması esası kabul edilmiştir. Bu suretle belediye ve müesseselerin yekdiğerine karşı müteakıl yardımcı temin edilmiş bulunmaktadır.

Tatbikatta bilhassa Ankara için ikinci şakkın daima galip geleceği şüphesizdir. Her ihtimale karşı işletme hasılatının hizmetin devamını mümkün kılacak işletme ve idare masraflarını karşılamaması halinde belediye bütçelerinden yapılması iktiza edecek yardımın belediye bütçelerinin darlığı gibi sebeplerle yapılamaması ve müesseselerin ihtiyat akçelerinin de bu alacakları karşılayamaması hallerinde müesseselere ve belediyelere başka bir imkân temin olunmuştur. Bu imkân müesseselerin belediyelerin kefaleti ile istikraz aktedebilmeleri salâhiyetidir.

Sunu tebaruz ettirmek gerektirki istikraz ancak işletme ve idare masraflarının hasılat ile karşılanmaması ve bu suretle husule gelecek açıkların kapatılmasına müesseselerin ihtiyat akçelerinin kâfi gelmemesi veyahut yapılmaması zarurî olacak tevsiat için muktazi mebalîğin bu mak satla ayrılmış paralarla temini kabil olamaması hallerine mahsus ve maksurdur. Bunun haricinde istikraz akdetme salâhiyeti tanınmamıştır.

Esbabı mucibe lâyihasında zikre değer bir esas ta belediyelerin işletme müesseselerinin işletme hasılatı üzerinde geliş güzel tasarruflarda bulunmalarının men edilmiş olması keyfiyetidir. Belediyeler ancak lâyihanın 13 nci maddesinde tâyin olunan belediye hissesi ile mezkûr maddede sayılan masraf, amortisman ve ihtiyatların tefrikinden sonra kalacak bakiye üzerinde tasarrufta bulunabilecek kanun haricinde işletme hasılatına el koyamayacaklardır. Bu memnûyetin kanunen teyidi lüzumlu görülmüştür. Zira Belediyeler işletme müesseselerinin işletme ve mahdûrularını nazarı dikkate almadıkları takdirde müesseselerin faaliyetini ve dolayisile gördükleri âmme hizmetini felce uğratabilecek müdahalelerde bulunabilirler. Bu itibarla lâyihada bu cihet sarahaten dörpüş edilmiş ve bu gibi müdahaleler önlenmek istenilmiştir.

Lâyihanın müteferrik hükümler faslında toplanmış maddeler bu ve emsali müesseseler için lüzumlu hükümlerdir. Bunlardan bazıları esasen emsali müesseseler için muhtelif kanunlarla kabul edilmiş âhkâmıdan olmak itibarile burada lüzum, zaruret ve faydeleri hakkında ayrıca tafsilât verilmemiştir.

Muvakkât maddeler arasında bilhassa 2 ve 5 nci maddelerin vazındaki maksada izah lüzumlu görülmüştür.

Şirketlere ait hisse senetlerinin satın alınması hakkındaki mukavelelerin tasdikına dair olan 3688 sayılı kanunun 3 ncu maddesi şirketlerin bir sene zarfında tasfiyesini âmir bulunmakta ise de şirketlerin faaliyet mevzuunu teşkil eden âme hizmetlerinin inkitasız bir şekilde devamı ve aynı zamanda inkişafı zarureti bu tasfiyeye girişilmesine mâni olmuştur.

Şirketlere ait olup belediyelere intikal etmiş bulunan hisse senetleri dolayısıyla belediyelerin sahibi bulunduğu tesisatın aynen müesseselere devri esası kabul edilmiş ve bu meyanda şirketlere ait alacak ve borçlar da yeni müesseselere devredilmiş olduğundan tasfiyenin üçüncü şahıslar lehine temin edeceği menfaatler temin edilmiş ve müesseseler aleyhine doğurabileceği bütün mahzurlar önlenmiştir.

Tasfiye ile hakları tahtı temine alınmak gayesi istihdaf edilmiş bulunan üçüncü şahıslar; haklarından dolayı bu suretle işletmeleri bütün hak, menfaat ve vecibelerile birlikte devralmış bulunan yeni müesseselere müracaat edebileceklerdir. Şu farkla ki tasfiye halinde üçüncü şahısların müracaatı için mevcut bir senelik müddet yerine her alacağın tabi olduğu müruruzaman hükümleri cari olacaktır ki bu da üçüncü şahısların lehinedir. Bu itibarla ve bu maksatla lâihanın muvakkat ikinci maddesile şirketlerin hukukî mevcudiyetleri kaldırılmakta ve ayrıca bir tasfiye muamelesine tâbi tutulmaması kabul edilmiş bulunmaktadır.

Muvakkat besinci madde ile vazolunan hüküm tatbikatta Nafia yekâleti ile Ankara belediyesi arasında zuhur eden bir ihtilâfın halli maksadile vazolunmuştur. Söyleki satın alma mukavelesinin birinci maddesinde tahvillerin intaç masraflarıyla ilk kote edilcekleri mahaldeki âzami % 2 ye kadar olan damga resmi Hükûmetçe tediye olunacaktır denilmektedir. Satın alma mukavelesini tasdik eden 3688 sayılı kanunun 2 nci maddesinde de «İşbu satın alma mukavelesinde damga resimlerinden muafır. Bu mukavelede Hükûmete ait olduğu gösterilen vergiler ile resim, harç ve masraflar ve bu vergilerin munzam kesirleri ve hisse senetlerinin ve matluplarının belediyelere devrine ait bilûmum vergi, resim, harç ve masraflar ve munzam kesirler, mukavelenamenin 16 nci maddesi mucibince tasdikinin tamamlanması şartile aranmaz» denilmektedir.

Ankara belediyesi bu mad'eye istinat ederek satın alma mukavelesinde Hükûmete aidiyeti gösterilen masrafların belediyeden aranmayacağı kanaatinde bulunmuş ve halbuki satın alma mukavelesinin birinci maddesinden; mevzu bahis ihraç masraflarıyla damga resimlerinin belediyece tediyesi lâzım geleceği mânasının istihracı da vârit görülmüş olduğundan bu mevzuun lâihaya bir madde yazı suretile halli muvafık görülmüştür.

Aksi takdirde Hazine; satın alınarak tamamen belediyeye devredilmiş bulunan bu tesislere ait satın alma bedellerinin tediye şeklinin içap ettirdiği masrafları ödemek mevkiinde kalacaktır ki Hazinesin hiç bir suretle menfaati olmayan bu işde bir mükellefiyet altına girmesi doğru görülmemiş ve satın almayı tasdik eden kanunun da bunu kastedmediği şüphesiz bulunmuştur. Ancak belediye böyle bir tediye mezkûr hükme istinat den kabul etmemiş olduğundan lâihaya muvakkat mahiyette böyle bir hüküm vazolunmuştur.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Esas No. 1/615
Karar No. 25

27 . IV . 1942

Yüksek Reisliğe

Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik müesseseleri hakkında Nafia vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 15 . IV . 1941 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası, Başvekkâletin bu husustaki 6/1611 numaralı ve 21 . IV . 1941 tarihli tezkeresi ile birlikte haval edilmiş olduğu encümenimizde Nafia vekili ve bu vekillik ile Ankara Elektrik ve Havagazı müessesesinin alâkalı memurları hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik T. A. Ş. lerinin hisse senetleri mukavelesi mucibince Hükümetçe satın alınıp alâkalı belediyelere devrolunmuş ve bu mukaveleyi tasdik eden 3688 sayılı kanun ise 12 . VII . 1939 tarihinden itibaren şirketlerin bir yıl içinde tasfiyelerine başlanıp yıl sonunda da işletme şekillerinin tâyin olunmasını emretmiş olduğundan kanun lâyihasının bu maksatla hazırlanmış;

Elektrik ve havagazı hizmetleri, fennî ve iktisadi mahiyetleri itibarıyla, diğer beledi hizmetler gibi doğrudan doğruya belediyeler tarafından, Devlet ve belediye mevzuatı ile değil ancak bu işlerle meşgul hükmi şahsiyeti haiz ve hususi hukuk hükümlerine tabi müesseselerce ifayı istilzam eden hususiyetler arzettiğinden Ankara elektrik ve havagazı hizmetleri için bir, Adana elektrik hizmetleri için de diğer bir müstakil müessese vücuda getirilmiş;

Fakat hizmetlerin aslı belediyelere ait olduğundan bunlara müesseseler üzerinde umumî nâzım ve murakıplık hududunu aşmayan bazı hak ve vazifeler verilmiş;

Ticari esas ve usullere göre idare edilecek ve şu halde her sene bir bilânço tanzim edecek olan müesseselerin sermayeleri önceden tâyin olunmak zaruretine binaen bu sermayenin müesseselerce devir alınacak tesislerin hakikî kıymetleri ile mütedavil sermayelerinden mürekkep olması düşünülmüş;

Müesseselerin uhdelerine mevdu vazifeyi ve bu vazifeler icabı olarak yapılması iktiza eden işletme ve genişletme masraflarıyla usulen ayrılması lâzımgelen amortisman ve ihtiyat akçeleri gibi tediye ve tahsisleri kendi gelirleriyle ifa ve temin etmeleri ve bir gelir fazlası kalırsa bunun belediye bütçelerine irat kaydedilmesi, buna karşı da, gelir hizmetin devamına mâni olacak bir düşüklük gösterdiği veya tesislerin yenilenip genişletilmesi zaruri görüldüğü halde bunu karşılayacak miktarda teedit sermayesi mevcut bulunmadığı takdirde müesseselerin belediyeler kefaleti ile istikraz akdedebilmeleri esaslarının konulmuş olduğu lâyihanın gerekçesinin tetkikından ve alâkalılarca verilen şifahi izahlardan anlaşılmış olmakla teklif, bu gibi işletmeleri kurmakta tecrübe ve salâhiyetleri müsellemler ihtisas sahiplerince meydana getirilmiş ve Nafia vekilliğimizin devamlı murakabesi neticesinde kendi kendini idare eder hale gelmiş olan bu müesseselerin beka ve inkişafını temin edici esasları ihtiva eylemekte bulunmasından dolayı muvafık görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Encümenimiz kanun teklifinin maddelerinin, yazılış bakımından, hemen baştan başa değiştirmiş ve değiştirmeleri de terkipleri çözmek, arap dili kaidelerine göre yazılmış kelime ve cümleleri türkçeleştirmek, anlaşılması güç uzun cümleleri maksat ve ruh kaybedilmemek suretiyle kısaltmak, birbiriyle ilgili maddeler birleştirilmek kaygısı ile yapmıştır.

Bu arada, 7 nei maddede sayılan vazifelerden belediye meclisleriyle belediye reislerinin tasvibine arz olunacaklar buna göre bir tasnife tabi tutulmuş ve idare komitesinin doğrudan doğruya göreceği vazifeler de ayrıca belirtilmiştir. Bu tasnif neticesinde H fıkrasının son bendi lüzumsuz kaldığından maddeden büsbütün çıkarılmıştır.

Yine bu maddenin C fıkrası kanunda yer alacak derecede ehemmiyetli görülmediğinden, G

fıkrası ise. H fıkrasına göre bütün mubayaalar Belediye reisinin tasvibinden geçeceği için lüzumsuz sayıldığından maddeden tamamen çıkarılmıştır.

11 nei maddenin son fıkrası Ticaret kanununun da mevcut bir hükmü teyit etmekte olduğu ve müesseseler birinei maddeye göre hususi hukuk hükümlerine tabi bulunduğu için bu fıkrada fazla görülmüş ve maddeden çıkarılmıştır.

Muvakkat ikinci madde, kanunun teklifi sırasında şirketler henüz tasfiyeye girmemiş olduğundan yazılmış olup şimdi bunlar tasfiyeye girmiş bulduklarından bu maddeye de lüzum görülmüştür. Hükümetin talebiyle kanundan çıkarılmıştır.

Maddelerin bünyesindeki değişikliklere ve yapılan ilâvelere gelince; birinci maddenin son satırındaki «Ticari usullere» kelimeleri, müesseseler hususi hukuk hükümlerine ve şu halde Ticaret kanununun «Ticari teamüller» tâbiriyle ifade ettiği «Ticari usullere» göre idare edileceğinden, fazla görülerek kaldırılmıştır.

Sermayeden bahseden 4 neü maddesine göre yapılacak takdirde - takdir muamelesi kanununun neşrinden sonra, yani fiyatların belki bu günden de fazla yüksek olacağı bir tarihte yapılacağından dolayı sermayeyi normal zamanlar hadlerinde bırakmak endişesiyle o tarihten evvel yapılanlar için 1 eylül 1939 dan sonraki fiyat yükselmelerinin nazara alınmıyacağı ilâve edilmiştir.

İki murakıp tâyinine dair olan 8 nei maddede, belediye meclisinin vazifesini kolaylaştırmak maksadiyle, «Belediye reisinin göstereceği dört namzet arasından» kaydı ve «bunların tek- rar intihabının caiz olduğu» fıkrası konulmuştur.

Onuncu maddede, müesseselerce verileceği kaydolunan raporların ihtiva edecekleri hususlar ancak işari mahiyette görüldüğünden çıkarılmıştır.

İşletme müesseselerinin ve bunların memur ve müstahdemlerinin hususi müesseseler kaidelerine tabi bu müesseseler mallarının ise Devlet malı hükmünde bulunduğu dair olan 16 ve 17 nei maddeler, iki mevzuun bir arada daha iyi belireceği mülâhazasıyla bir madde halinde yeniden kaleme alınmıştır.

Bu müesseselerin iştilal mevzularına ait olmak üzere Nafia vekilliğince kabul edilecek esasların meriyetine kadar hangi esaslar dairesinde muamele olunacağından bahseden 20 nei madde tamamiyle muvakkat bir mahiyet arz etmekte olduğundan muvakkat maddeler arasına alınmış ve sayıp sıraladığı mukavele, şartname, nizamname, kararname, talimatname ve sair mevzuat ve Elektrik ve havagazı şirketlerinin Nafia vekilliği ile tarifelere ve tesislere müteallik olmak üzere teati eylediği bileümle protokol ve mektupların bir listesi veya suretleri işbu lâyhaya bağlanmadıkça madde hükmü muallal kalabileceği eihetle ihtiva ettikleri hükümler gerek Nafia vekilliği ve gerek müesseselerce bilinip yarlardanberi tatbik olunan şartname, protokol, kararname ve saire tadat edilmektense cümlesinin «halen tatbik edilmekte olan usul ve esaslar» tâbiriyle ifade edilmiş olacağı mütalâa olunmuş ve madde buna göre ve İstanbul Elektrik müessesesi hakkındaki kanunun aynı mevzuat ait maddesi örnek tutulmak suretiyle yeniden yazılmıştır.

Havalesi veçhile Bütçe encümenine tevdiî ricasiyle Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Maliye En. Rs.	M. M.	Kâtip
İstanbul	Malatya	Tokad
A. Bayındır	Nasuhi Baydar	Cemal Kovalı
İzmir	Kırklareli	Kırşehir
K. Dursun	Hamdi Kuleli	İ. Özkan
Malatya		Rize
M. Nedim Zabcı		K. Kamû

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 124
Esas No. 1/615

18 . VI . 1942

Yüksek Meclise

Ankara elektrik ve havagazı ve Adana elektrik işletme müesseselerinin idare ve işletmeleri hakkında Nafia vekilligince hazırlanıp Başvekaletin 21 . TV . 1941 tarih ve 6/1611 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimize tevdi buyurulmakla Dahiliye ve Maliye encümenleri mazbatalarıyla birlikte ve Nafia vekili Ali Fuad Cebesoy hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Devletçe satın alınarak hisse senetleri şâkâlı belediyelere devrolunan Ankara Elektrik ve Havagazı Adana Elektrik şirketlerinin bir sene zarfında tasfiyesine başlanıp sene sonunda idare ve işletmelerine ait esasların tesbit ve tâyini, satın alma mukavelelerinin tasdikına dair olan 3688 sayılı kanunun hükümleri muktazasından olmakla bu maksadı teminen lâyihanın hazırlandığı ve yapılacak hizmetlerin iktisadi ve ticari mahiyetlerinin tabii icaplarından olarak belediyelere bağli hükmi şahsiyeti haiz birer müessese halinde kurulmakta bulunan bu teşekküllerin inkişaflarını temine hizmet edecek hükümlerin bu lâyihada yer aldığı alman izahat ve yepıları tetkiklerle anlaşılmiş olmakla lâyihanın esas itibariyle kabûlü encümenimizce de muvâfık görülmüştür.

Müşedeler üzerinde yapılan müzakereler neticesinde:

Ankara ve Adana Elektrik müesseselerinin gelecek senelerde mühim birer enerji istihsal ve tevzi merkezi haline gelecek şekilde memleketin iktisadi ve snai ilerlemesiyle muvazi bir inkişafa mazhar olmaları nazarı itibara alınarak bu müesseselerin Umum müdürlük olarak da teşekkül edebilmelerine imkân verecek bir tadille ve «namlarıyla» kelimesi «adlariyle» suretinde tashih olunarak Maliye encümeninin birinci maddesi tadilen ve ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İşletme müesseselerinin yapacakları işlere dair esasları ihtiva eden üçüncü madde; su kuvvetlerinden istifade suretiyle yapılacak elektrik

santrallerinden Ankara ve Adana vilâyetleriyle civar vilâyetlere de cereyan verilmesini ve şehir hizmetleri meyânında bulunan elektrikle müteharrik yolcu nakil vasıtaları işletme inhisarının da bu müesseselere devrolunabileceği yolunda hüküm ilâvesi suretiyle yeniden kaleme alınmıştır.

Mümasıl iktisadi Devlet teşekküllerinde olduğu gibi bu müesseseler için de itibari bir sermaye tesbiti teşekküllerin menfaatine daha uygun görülerek tesisatın normal zamana nispetle hesap edilen kıymetleri gözönüne alınmak suretiyle Ankara Elektrik ve havagazı işletme müessesesi sermayesinin (5) ve Adana Elektrik işletme müessesesi sermayesinin, de (2) milyon lira olarak tesbitine Hükümetçe de muvafakat olduğu cihetle müesseselerin sermayesine ait hükmü ihtiya eden 4 ncü madde bu şekilde tadil edilmiştir.

Beşinci madde birinci maddeye mütenazır olarak umum müdür veya müdür suretinde tashih alınmış ve idarî makamların mesuliyetleri tabii ve umumî ahkâm ile de müeyyet bulunduğundan mesuliyete ve temsile müteallik hüküm vazeden son fıkra tayyedilmiştir.

Bu müesseselerde, istihdam olunaçak memur ve müstahdemlerin tahsilleriyle, diğer vasıflarına ve hizmete alınma ve hizmetten çıkarılma şekillerine ait hüküm tesbit eden altıncı madde esasa taallük etmiyen ve maksada daha uygun görülen kelime tashihleriyle yeniden yazılmıştır.

Müesseselerin kendi bünyeleri içinden ve servis şefleri arasından seçilecek memurlardan müteşkil bir idare komitesi tarafından idare ve murakabesi müşkül ve âmme hizmet ve menfaati bakımından mahzurlu görüldüğünden bunun yerine belediye meclisince seçilecek iki kişiden ve umum müdür veya müdürden mürekkep bir idare heyetinin ikamesi maksada uygun görülmüş ve yedinci madde bu suretle tadil olunmuştur.

Umum müdür veya müdürlerin idare heyeti

namna haiz olduğu idare ve temsil salâhiyetleri sekizinci maddede tesbit olunmuş, idare heyetine, idare meclislerinin haiz oldukları hak ve salâhiyetleri tanımak tabii görüldüğünden dokuzuncu madde bu esas dairesinde kaleme alınmıştır.

On ikinci maddede maksadı vuzuhla ifade edecek şekilde kelime tashihleri yapılmış ve bilanço tipinin Maliye ve Nafia vekâletlerince müstahdemlerin tesbit edileceği yolunda bu maddeye bir fıkrasaklenmiştir.

Lâyihanın on beş ve yirmi altıncı maddeleri 3659 sayılı kanunun on üçüncü maddesiyle kabul edilen ve mümasil teşekkül ve müesseseler memurlarının almakta oldukları ikramiyelerden bu müesseseler memurlarının da istifadelerini temin edecek şekilde tadil olunmuş ve amortisman dan maksat yenileme karşılıkları olup sermaye amortismanı mevzu bahis bulunmadığından on beşinci maddenin (C) fıkrası buna göre yazılmış ve (G) fıkrasına itibari sermaye tamamlanmaya kadar gelir fazlasının sermayeye eklenmesi hükmü ilâve edilmiştir.

Daha vazıh görüldüğü cihetle Hükümetin on sekiz ve on dokuzuncu maddeleri tercih olunmuştur.

Maliye encümeninin yirmi bir ve yirmi üçüncü maddeleriyle mülâhaza olunan maksatlar diğer maddelerde derpiş edilmiş olduğundan bu iki madde tayyedilmiştir.

Maliye encümeninin, Ankara Elektrik ve havagâzi işletme müessesesi memur ve müstahdemlerinin tekaütlüklerine dair yirmi beşinci maddesi aynen kabul edilmiş ancak (İdare komitesi) yerine (İdare heyeti) ikame edilmiştir.

Müesseselerin işletme kısımlarıyla işletmelerde mesai saatleri haricinde çalışmalarına lüzum görülecek memur ve müstahdemlere verilecek munzam mesai ücretlerinin belediyelerce tesbit olunacak esaslar dairesinde verileceği yirmi yedinci madde ile kabul olunmuş ve bu hüküm mümasil teşekküllerde tatbik edilen esaslarla muvazi bulunmuştur.

Yirmi sekizinci madde ile de bu müesseselerin mükellef buldukları kazanç vergisi nisbetinin anonim şirketler derecesinde olması kararlaştırılmıştır. Gerçi mevzuatımızda buna aykırı hükümler vardır. Ezcümle Ziraat bankası, yeni şeklini aldığı vakit, emsali bankalara nazaran hakikî şahıslar veya kollektif şirketler

gibi daha ağır ve mütezayit bir vergiye tabi tutulması muvafık görülmiyerek % 12 nispetinde kazanç vergisine tabi tutulmuştu. Gördükleri işler itibariyle birbirinin benzeri olan bu gibi müesseselerle anonim şirketlerinin aynı nispette vergiye tabi tutulmalarının bir esas olarak kabûlüne taraftar olan Encümenimiz maddeye bu hükmü koymuştur.

Hükümetin muvakkat üçüncü ve Maliye encümeninin muvakkat dördüncü maddeleri müesseselerin kadrolarına dahil memur ve müstahdemlerin 1 Eylül 1939 tarihindeki durumlarına göre bareme intibaklarına âmîr bulunmaktadır. Encümenimiz bu iki maddeyi birleştirerek ve 4036 sayılı İnhisarlar teşkilât kanununun muvakkat birinci maddesiyle vaz edilmiş bir hükmü esas tutarak kanunun meriyete girdiği tarihte müesseselerde istihdam edilen memur ve müstahdemlerin almakta oldukları aylıklar, bareme göre girdikleri derece aylığından fazla ise bu fazlalığın terfi ile telâfisine kadar verilmesine devam olacağını muvakkat beşinci maddede tasrih edilmiştir. Aynı zamanda bu fazlalığın diğer daire ve müesseselere intisap halinde müstesap hak teşkil etmiyeceği de maddeye ilâve edilmiştir.

Bu müesseselere intikal eden işçilerin İş kanunu hükümlerine göre iktisap ettikleri hakların devamını teminen muvakkat yedinci madde tedvin edilmiş ancak bu hakkın eski idarelerce temin edilmeyen kısma taallûk edeceği de izahtan müsteğni bulunmuştur.

Maliye encümeninin diğer maddelerindeki değişiklikler ibare ve kelime tashihlerinden ibarettir.

Tafsilen arz edilen sebeplere dayanılarak yoniden kaleme alınan lâyiha, havalesi ve hile Nafia encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis V.	M. M.	Kâtip
Kastamonu	Muğla	İstanbul
T. Coşkan	H. Kitabcı	F. Öymen
Bolu	Bursa	Bursa
Dr. Zihni Ülgen	A. Nevzad Ayas	Dr. Sadı Kanık
Giresun	Gümüşane	İstanbul
M. Akkaya	D. Sakarya	H. Ülkmen
Kırklareli	Mardin	Seyhan
B. Denker	R. Erten	S. Çam
Tokad	Yozgad	
H. N. Keşmir	A. Sungur	

T. B. M. M.

Nafia encümeni

Esas No. 1/615

Karar No. 35

27 . XI . 1942

Yüksek Reisliğe

Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik işletme müesseselerinin idare ve işletmeleri hakkında Nafia vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılarak Başvekâletin 6/1161 sayılı ve 21.IV.1941 tarihli tezkeresiyle yüksek makamınıza sunulup encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası ve esbabı mucibesıyla Maliye ve Bütçe encümenleri değiştirişleri Nafia vekâleti şirket ve müesseseler dairesi reisi hazır olduğu halde okundu ve görüşüldü.

Hükümet esbabı mucibesinde ve verilen izahattan; Devlet tarafından satın alınarak ait oldukları Ankara ve Adana belediyelerine devrolunan ve 5.VII.1939 tarih ve 3688 numaralı kanunla mubayaa muamelesi tasdik edilen Ankara Elektrik ve Havagazı şirketleriyle Adana elektrik şirketinin bir sene zarfında tasfiyesine başlanması ve tasfiyeye kadar geçecek müddet zarfında bu şirketlerin işletmesine şirket usul ve esasları dairesinde eskisi gibi devam edilmesi ve bir sene müddetin hitamında bu müesseselerin işletilmesi şekillerinin bir kanunla tâyin edilmesi, aynı kanunun 3 ncü maddesi iktizasından olmasına mebni bu kanun lâyihasının tanzim ve sevk edildiği anlaşılmiş ve âmme hizmeti gören ve buldukları şehirlerin her türlü elektrik ve Ankara'nın havagazı ihtiyacını temin edecek olan bu müesseselerin daha geniş salâhiyetle ve ticari usul ve esaslar dairesinde işletilmeleri istihdaf edilmiş ve esas itibariyle encümenimizce de muvafık görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Birinci madde olarak Bütçe encümeninin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İkinci madde olarak Maliye encümeninin ikinci maddesinin son fıkrasında (belediyece) kelimesi (belediyelerce) yazılmak suretiyle kabul edilmiştir

Bütçe encümeninin 3 ncü maddesinin A fıkrasında (belediye sınırları) cümlesinin başına (bu), (ve mevcut tesisleri) ibaresinden sonra (tamir) kelimelerinin ilâvesiyle Bütçe encüme-

ninin 3 ncü maddesi kabul edilmiştir.

Bütçe encümeninin 4 ncü maddesi aynen kabul edildikten sonra Maliye encümeninin 5 nci maddesine biraz daha vuzuh verilerek 5 nci madde yeniden kaleme alınmıştır.

Bütçe encümeninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bu gibi teknik müesseselerin işlerine ve vaziyetlerine vâkıf fen heyetiyle kısım müdürlerinden mürekkep bir idare encümeni marifetiyle idaresinden daha iyi neticeler istihsal edildiği Devlet Demiryollarında yapılan tecrübelerle tahakkuk etmiş olmasına mebni encümen âzasına ayrıca bir ücret verilemeyeceğinin tasrihi suretiyle Maliye encümeninin 7 nci maddesi kabul edilmiştir.

8 nci madde olarak Bütçe encümeninin 10 ncü maddesinin son fıkrasında (Murakıpların üzerinde) ibaresinden sonra (Bu) kelimesi ilâve edilerek kabul edilmiştir.

9, 10, 11, 12 nci maddeler olmak üzere Bütçe encümeninin 11, 12, 13, 14 ncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Bütçe encümeninin 15 nci maddesindeki (Amortismanlar karşılıkları) fıkrası maksadı daha iyi izah etmek üzere (Yenileme karşılıkları) fıkrasıyla değiştirilerek 13 ncü madde kabul edilmiştir.

14 ncü madde olmak üzere Bütçe encümeninin 16 ncı maddesinde (Amortismanlar) kelimesi (Yenileme) kelimesiyle değiştirilerek ve 1 nci fıkranın sonuna (Ve bu) kelimeleri ilâve edilerek ikinci fıkra ile birleştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

15 nci madde olarak Maliye encümeninin 15 nci maddesi; 16, 17, 18, 19 ncü maddeler olarak da Bütçe encümeninin 18, 19, 20 ve 21 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Bütçe encümeninin 22 nci maddesindeki kanun numarası kaldırılarak 20 nci madde olmak üzere kabul edilmiştir.

21 nci madde olarak Bütçe encümeninin 23 ncü, 22 ve 23 ncü madde olarak Maliye encüme-

ninin 24 ve 25 nci maddeleri, 24 ve 25 nci maddeleri olarak Bütçe encümeninin 26 ve 27 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Bütçe encümeni bu müesseselerin Anonim şirketler derecesinde kazanç vergisine tabi olması reyinde bulunmuş ve bu bapta mucip sebeplerde yürüttüğü mütalâada; Ziraat bankasıyla sair emsali müesseselerde tatbik edilen % 12 kazanç vergisinin yükseltilmesine esas olmak maksadiyle yalnız bu iki müessesede kazanç vergilerinin anonim şirketler gibi tatbik edilmesini faydalı görmüş ise de bu noktai nazar yeni bir tesis mahiyetinde görüldüğü ve Bütçe encümeninin mütalâası Hükümetçe de münasip görülürse cümlesi için ayrı bir kanun teklifi muvafık olacağı cihetle henüz belediyelere bağlanan mezkûr müesseselerin korunması için İstanbul Elektrik idaresinin teşkiline dair olan 3645 sayılı kanunun 12 nci maddesinde olduğu gibi % 12 nispetinde bir kazanç vergisiyle mükellef olmalarını teminen Hükümetin 24 nci maddesi, 26 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Bütçe encümeninin 1, 2, 3, 4, 5, 6 nci muvakkat maddeleri aynen ve 7 nci muvakkat maddesi ise kelime tashihi suretiyle kabul edilmiştir.

27 ve 28 nci madde olmak üzere Maliye encümeninin 26 nci ve 27 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Dahiliye encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Nafia En. Rs.	M. M.	Kâtip
Erzincan	Eskişehir	Sivas
A. Samih İtter	İ. Arukan	İmzada bulunamadı
Afyon K.	Afyon K.	Ankara
A. Çetinkaya	M. Gönenç	A. Baytın
Ankara	Çoruh	Diyarbakır
E. Demirel	A. R. Erem	C. Çubukçu
Eskişehir	İsparta	İzmir
O. Işın	H. Özdamar	S. Epikmen
Malatya	Manisa	Urfa
M. Ş. Özpazarbaşı	O. Erçin	R. Soyer
Urfa		
Ş. Uluğ		

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Eesas No. 1/615

Karar No. 3

9 . XII . 1942

Yüksek Reisliğe

Ankara Elektrik ve havagazı ve Adana Elektrik işletme müesseselerinin idare ve işletilmeleeri hakkında Nafia vekilliğince hazırlanarak İcra Vekilleri Heyetinin 15 . IV . 1941 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılmış olan kanun lâyihası, ilk önce Dahiliye encümenine havale ve tevdi edilmiş ise de lâyihada bahsedilen hizmetler, belediyelerin hizmet çerçevesi içinde yer almış bulunmasına göre Encümenimizce yapılması lâzım tetkikatın en sonraya bırakılması lâzımgeleceği mütalâasıyla, dolayısıyla birlikte diğer encümenlere tevdi edilmek üzere 14 . V . 1941 tarihinde Yüksek Reisliğe iade ve takdim edilmişti.

Lâyiha sırasıyla Maliye, Bütçe, Nafia encümenlerinde incelendikten sonra tekrar Encümenimize verilmiş olduğundan Dahiliye ve Nafia

vekilleri ve salâhiyetli mümessilleri nazır bulunduğu halde mucip sebepler mazbatasıyla birlikte okunmuş ve umumî heyeti üzerinde müzakereye geçilmiştir.

Lâyihada bahsedilen hizmetler ve lâyihanın ihtiva ettiği hükümler 1589 sayılı kanun ile belediyelere bırakılmış mahallî hizmetler ve salâhiyetler arasında bulunduğu cihetle tesbit edilmek istenilen esasların ayrı bir kanun mevzuu olarak ileri sürülmesi ve belediyelere ait hizmetler için belediyelerin yanbaşımda ayrı ve müstakil bir müessese kurulması muvafık olacağı ve yalnız elektrik ve havagazı hizmetlerinin görülmesinde umumî esas ve hükümleri gösteren ve bütün belediyeleri çerçevesi içine alan bir kanuna ihtiyaç bulunduğu ve hemen aynı şartlar ve vaziyetler içinde bu belediye hizmet-

lerini görmekte olan daha başka vilâyetler mevcut iken hükmü yalnız iki vilâyet belediyesine munhasır bir kanun çıkarılmasının uygun olmayacağı ve lâyihada bir kanun mevzuuna girmemesi lâzımgelen tafsilât ve teferruat bulunduğu yolunda bazı itirazlar serdedilmiştir.

Dañilîye vekili Receb Peker; bütün belediyelerin elektrik ve havagazı işlerini aynı formüller ve esaslar dahilinde tipleştiren ve ana esasları ihtiva eden bir kanunun meydana getirilmesi lüzumuna kani bulunduğu ve eldeki lâyihanın 3688 sayılı kanunun üçüncü maddesinde gösterilen lüzum üzerine tanzim edilerek Meclise sevk edilmiş olduğu ve Nafia vekili Ali Fuad Cebesoy da; elektrik ve havagazı hizmetlerinin hükmi şahsiyeti haiz bir müesseseye bırakılmadıkça yürütülemeyeceği ve bu yola gidilmekle Belediye kanununa muhalif hareket edilmediği ve elektrik işlerinin hususi mahiyeti bulunduğu ve elektrik meselesinin bir tenvir işinden ibaret olmayıp bir kaç vilâyet sınırları içine alacak elektrifikasyonun bir belde işi mahiyetini aşarak daha ziyade bir Devlet işi bulunduğu ve belediyeler elektrik hizmetlerinin yetiştirilmesine taraftar bulunduğu yolunda etraflı izahatta bulunmuşlardır.

1589 sayılı Belediye kanununun, belediyelerin hakları ve salâhiyet ve imtiyazları faslını teşkil eden 19 ncü maddesinin birinci fıkrasında «Belediye idareleri, kanunun kendilerine tahmil ettiği vazife ve hizmetleri ifa ettikten sonra belde sakinlerinin müşterek ve medeni ihtiyaçlarını tesviye edecek her türlü teşebbüsleri icra ederler.» Dördüncü fıkrasında da «Müktesep haklara hâlel gelmemek üzere belideye sınırlı dahilinde: A) Doğrudan doğruya yapılmak ve işletilmek şartıyla su, havagazı, elektrik, tramvay tesisatı kurmak ve işletmek, göl, nehir, körfez ve sevahili mütecavire vapurları nakliyatını deruhde ve ifa etmek belediyelerin hakkıdır. Ancak belediyeler bu işlerin tesis veya işletmesi için müddeti kırk seneyi tecavüz etmemek ve şeraiti Devletçe müttehit kaidelere muvafık olmak üzere imtiyaz da verebilirler» denilmekte olmasına göre belediye sınırları içinde elektrik ve havagazı tesisatını kurmak ve işletmek hak ve salâhiyetinin belediyelere aidiyetinde hiç bir şüpheye mahal bırakılmıyor. Halkın medeni ihtiyaçları bakımından da bir belde hizmeti olan elektrik ve havagazı işlerinin, ticari bir mahiyet ve hususi-

yet tanımakta buldukları da şüphesizdir. Bu itibarla bu müesseselerin, Devlet ve belediye hizmetlerinin ifasında tebaiyet edilmesi kanuni bir zaruret olan bir çok kayıtlar ve şartlar altında verimli olarak idaresi ve işletilmesi imkânları görülemeyeceğinden ve gözetilen faydaların tahakkukuna da mâni olacağından bünyelerindeki hususiyete ve ticari mahiyetlerine göre işletilmelerinde bir hareket serbestisi verilebilmek üzere belediyelere bağlı kalmak şartıyla hükmi şahsiyeti haiz birer müessese halinde idare edilmeleri zarureti mevcut bulunduğu ekseriyetle kabul edilmiştir.

Bütün belediyelerin elektrik ve havagazı hizmetlerinin aksamalarına meydan vermeksizin verimli bir surette işletilmelerini kolaylaştıracak ve aynı zamanda belediyelerin hak ve salâhiyetlerini koruyacak ana esasları ihtiva eden umumî bir kanun lâyihasının vekâletlerce biranevvel hazırlanarak Yüksek Meclise sunulması encümenimizin üstünde ehemmiyetle durduğu bir temenni mevzuu olmuştur.

Elektrifikasyon meselesinin bir Devlet işi olduğunda şüphe bulunmamakla beraber teklif olunan ve müzakere mevzuu bulunan lâyiha muhteviyatının iki şehir sınırları içindeki tenvir ve cer işlerine taallük etmekte bulunması hasebiyle 3688 sayılı kanunun 3 ncü maddesinin gösterdiği zarureti, işletme şekillerinin tesbiti işini bir nizamname hükümlerine bırakan kısa bir kanun ile yerine getirmek yolunda ileri sürülen teklifte yukarıda yazılı sebeplere dayanılarak kabul edilmemiştir.

Bundan sonra lâyihanın umumî heyeti esasları bakımından kabul edilmiş ve işlerin teknik safhaları yüzünden salâhiyetli bir encümen bulunan Nafia encümeninin kabul ettiği lâyiha metni esas tutulmak ve icabettikçe diğer encümenler metinleri de gözönünde bulundurulmak üzere maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Madde 1 : 3688 sayılı Ankara Elektrik ve havagazı ve Adana Elektrik Türk anonim şirketi hisse senetleriyle hak vecibelerinin satın alınmasına dair mukavelelerin tasdikına ve bu şirketlerin muvakkat işletmeleriyle satın alma bedellerinin tesviye tarzına dair olan kanunun üçüncü maddesi « satın alınan hisse senetleriyle matlûplar bütün hak ve vecibeleriyle ait olduğu belediyelere devrolunur. Belediyeler, hisseleri

kendilerine devredilen şirketleri bu kanunun neş-
rinden itibaren bir sene zarfında tasfiyeye baş-
larlar. Tasfiyeye kadar geçen müddet zarfında
bu şirketlerin işletmesine şirket usul ve esasları
dairesinde eskisi gibi devam edilir. Yukarıda
yazılı bir sene müddetin hitamında bu müesseseler-
nin işletme şekilleri bir kanun ile tâyin edi-
lir ». Hükmünün sarahatine göre şirketlerden
satin alınan elektrik ve havagazi tesisatı ve iş-
letmeleri belediyelere devredilmiş bulunduğu ci-
hetle lâyihaın birinci maddesiyle adları konan
müesseselerin de ait oldukları belediyeler tara-
fından kurulması lâzımgeleceği düşünülerek Na-
fia encümeninin birinci maddesine bu kayıt
ilâve edilmiş ve biraz daha vuzuh verilerek ya-
zılmıştır.

Madde 2 : Nafia encümeninin ikinci maddesi
ayniyle kabul edildi.

Madde 3 : Bu maddenin B bendinde mutarıza
içinde yazılan (Baraj ve sair su tesisatını kendi
sermaye ve vasıtalarıyla korumak için müesseseler-
e Hükümetçe imtiyaz şartnamesi hükümleri
dahilinde mezuniyet verilebilir.) fıkrası bir hü-
küm ifade etmekte olduğundan buradan çıkarıl-
ması ve bu maddenin sonuna (C) bendi ola-
rak eklenmesi suretiyle Nafia encümeninin 3
ncü maddesi kabul edilmiştir.

Madde 4 : Bütçe encümeninin 4 ncü mad-
desi kabul edildi.

Madde 5 : Bu madde başındaki birinci fı-
ra lâyihaın birinci maddesinde ifade edilmiş
olduğu için çıkarılmış ve ikinci fıkrası beşinci
madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 6 : Bütçe encümeninin 6 ncı mad-
desi bir az daha açık yazılmıştır.

Madde 7 : Bu maddenin müzakeresi sıra-
sında Belediye kanununun 71 nci maddesiyle
tasdik salâhiyeti vilâyetlere bırakılmış olan iş-
lere kıyasen bu müesseselerin aynı mahiyetteki
işlerinin de Belediye meclisinin tasdikından son-
ra vilâyetlerin tasvibine sevk edilmesi lâzımgele-
ceği öne sürülmüştür. Bu müesseselerin Belediye
bütçelerini alâkadar eden kısımlarının, be-
lediye bütçesi kanalıyla vilâyetlerin tasdikına
arzedilmekte bulunması, vilâyetin ve dolayısıyla
Umumî idarenin bu yolda murakabesi için kâfi
bir teminat sayılarak teklif kabul edilmemiştir.

Ve iş esnasında kazaya uğrayanlar, hastalanan-
lara veya ölenlerin ailelerine yapılacak yardımlar
esasının belediye meclisince tesbit edilmesi

lüzumlu görülmüş ve C fıkrasına bu yolda bir
kayıt ilâve olunmuştur.

Bu maddenin üçüncü bendinin B fıkrasında
yazılı meşhûk alacakların kâr ve zarar hesabına
nakli hakkında karar vermek salâhiyeti belediye
meclislerinin tasdikından geçirilmek üzere maddenin
birinci bendine F fıkrası olarak nakledilmiş
ve bu kayıt ile Nafia encümeni maddesi kabul
edilmiştir.

Madde 8 : Nafia encümeninin 8 nci madde-
si kabul edilmiştir.

Madde 9 : Bütçe encümeninin 11 nci madde-
si kabul edilmiştir.

Madde 10 : Bu maddenin son fıkrasında yazılı
müesseselerin yıllık bilânçoları tipinin Dahiliye,
Maliye ve Nafia vekâletlerince tesbit edileceği
kaydıyla Bütçe encümeninin 12 nci maddesi ka-
bul edilmiştir.

Madde 11 : Bütçe encümeninin 13 ncü mad-
desi İdare heyeti yerine idare encümeni tâbirinin
ikamesiyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 12 : Bu madde, son fıkrasındaki
(... noksan kalan veya tamamlanması lâzımgele-
n miktarın temini için belediyeler bütçelerine tah-
sisat konulacağı) kaydı belediyeleri malî durum-
larının müsaadesizliği takdirinde müşkül vazii-
yette bırakmamak ve istikraz ile bütçeye tahsisat
vazı arasında muhayyer bırakmak üzere (yardım
tahsisatı konulabileceği gibi ...) şeklinde küçük bir
tadil ile Bütçe encümeninin 14 ncü maddesi kabul
edilmiştir.

Madde 13 : Nafia encümeninin 13 ncü mad-
desi bir kelime değiştirilmek suretiyle kabul edil-
miştir.

Madde 14 : Nafia encümeninin 14 ncü mad-
desi ayniyle.

Madde 15 : Maliye encümeninin 15 nci mad-
desi ayniyle, ve 16, 17, 18 ve 19 ncü madde ola-
rakta Bütçe encümeninin 18, 19, 20 ve 21 nci mad-
deleri ayniyle ve 20 nci madde olarak Nafia en-
cümeninin 20 nci maddesi ayniyle kabul edilmiş-
tir.

Madde 21 : İşletme müesseseleri memur ve
müstahdemlerinden işletme binalarıyla müstemi-
lâtı haricinde oturanların sarfettikleri elektrik
ve havagazi bedellerinin evveldenberi yarısı
alınmakta bulunduğu cihetle bu müesseseler me-
mur ve müstahdemleri içinde aynı hakkın kabu-
lû faydalı olacağı Nafia mümessili tarafından

ifade edilmiş ve Encümenince de muayyen bir hadden fazla olmamak kaydıyla kabul edilerek maddeye son fıkra olarak eklenmiştir.

22 ve 23 nci maddelerde, Maliye encümeninin 24 ve 25 nci maddelerinde kelime değişikliğiyle ve 24 ve 25 nci maddeler olarak da Bütçe encümeninin 26 ve 27 nci maddeleri kabul edildi.

Madde 26 : Hükümet lâyihasında işletme müesseselerinin kazanç vergilerinin bu vergiye tabi kârın yüzde on ikisi nispetinde alınması teklif edilmiş, Maliye encümeni de bu maddeyi lâyihasında 21 nci madde olarak aynıyle kabul etmiş bulunduğu halde Bütçe encümeni kazanç vergisi nispetinin Anonim şirketler derecesinde olmasını kararlaştırmış ve 28 nci madde ile bu kararını tesbit etmiştir. Nafia encümeni de Hükümetin teklifini daha uygun bulmuş ve Encümenimiz de belde hizmetlerinin daha iyi ifa edilebilmesine imkân vermek ve belediyelere yeni devredilen bu müesseseleri bilhassa şu zamanlarda aksaklıktan korumak üzere bu müesseselerin de İstanbul elektrik müessesesi gibi yüzde on iki nispetinde kazanç vergisiyle mükellef tutulmasını tensip ederek Hükümetin 24 nci maddesini aynıyle kabul etmiştir.

Muvakkat birinci madde olarak Bütçe encümeninin birinci maddesi, ve ikinci, üçüncü madde olarak da Maliye encümeninin birinci ve ikinci maddeleri, ve 4 ve 5 ve 6 nci maddeler de Bütçe encümeninin 4 ve 5 ve 6 nci maddeleri ve Nafia encümeninin 7 nci maddesiyle 27 ve 28 nci madde olarak da Maliye encümeninin 26 ve 27 nci maddeleri aynen ve lâyihamın Umumî heyeti de kabul edildiğinden Mecliste müzakere edilmek üzere lâyihayı dosyalarıyla birlikte Yüksek Reislige sunuyoruz.

Dahiliye En. Reisi	R. V.	M. M.
Tekirdağ	Çoruh	Zonguldak
C. Uybadın	Atıf Tüzün	İ. E. Bozkurt
Kâtip		
Niğde	Ankara	Ankara
C. Oral	Ekrem Ergun	Fevzi Daldal
Antalya	Balıkesir	Bursa
R. Kaplan	Y. S. Uzun	Fatin Güvendiren
Elâziğ	Erzurum	Erzurum
Sabit Sağıroğlu	Z. Soydemir	N. Elgün
Gaziantep	İzmir	Konya
Dr. A. Melek	M. Aldemir	Şevki Ergun
Kütahya	Malatya	Malatya
Sadri Ertem	E. Barkan	Muttalip Öker

Sivas
Mitat Ş. Bleda

Yozgad
S. Korkmaz

Zonguldak
Rifat Vardar

Tokad

1. Demokrasi esaslarına göre kurulmuş bulunan idare sistemimizde tenvir işleri belediyelere verilmiş vazifelerdendir. 1580 numaralı Belediye kanunu 19 ncu maddesinin 4 ncu bendinin A fıkrasında belediye sınırları içinde su, havagazı, elektrik ve tramvay tesisleri kurmak ve işletmek işlerini sarih olarak belediyelere verilmiş bir hak tanımakta ve hattâ kırk seneyi geçmemek şartıyla bunlar için imtiyaz vermek salâhiyetini de kabul etmektedir. 70 nci maddesinin 9 ncu fıkrasıyla de bunlar hakkında karar vermek salâhiyetini Belediye meclislerine vermekte ve 71 nci madde ile de bu kararları buldukları yerin en büyük mülkiye âmiri tarafından tasdikını istemektedir.

Önümüzdeki bu lâyiha Ankara ve Adana Belediyelerinin elektrik işlerini yürütecek birer müessesenin statüsünden ibaret olup bu statüyü yapmak ve bu müesseselere hükmi şahsiyet de vermek tamamen Ankara ve Adana Belediye meclislerinin salâhiyeti dahilinde bulunmaktadır. Bu statüler Adana'nunki Adana valisinin ve Ankara'nunki Dahiliye vekâletinin tasdikiyle tamamlanabilecek olan bu statüleri Genel idare sistemimize aykırı olarak Meclisten geçirmek mevcut mevzuatımıza ve idare usulümüze riayetsizlik olacaktır. 3688 numaralı kanun hükmüne de uyulmuş olmak üzere bu müesseselere ait statüler bu iki belediye meclislerince, usullerine, göre yapılacak anılan bir madde ile Arttırma ve eksiltme kanununun hükümleri bunlar hakkında cari olamayacağını ve kazanç vergilerinin nispetini gösteren hükümleri havi bir kaç maddelik bir kanun çıkarmak yerinde olur.

2. Belediye kanunu Belediye bütçesini, munzam tahsisat alınmasını, fasıldan fasla nakiller yapılmasını, hesabı katileri mahallî en büyük idare âmirinin tasdikine tabi tuttuğu halde bu statü ile kurulan belediyelere tabi bu müesseselerde bunlar bu tasdiktan hariç bırakılmaktadır. Burada da umumî usulden ayrılmaya ve bir ikilik yapmaya hiç bir sebep yoktur.

A. Galib Pekel

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ankara Elektrik ve havagazı ve Adana Elektrik müesseselerinin idare ve işletilmeleri hakkında kanun lâyihası

Teşekkül, unvan ve vazife

MADDE 1 — Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik hizmetleri Ankara Elektrik ve Havagazı işletme müessesesi ve Adana Elektrik işletme müessesesi namı ile kurulacak hükmi şahsiyeti haiz ve mezkûr belediyelere bağlı birer müdürlük tarafından bu kanunda yazılı esaslara ve hususî hukuk hükümlerine ve ticarî usullere göre idare ve ifa olunur.

MADDE 2 — Ankara ve Adana belediyelerinin (3688 sayılı kanun mucibince kendilerine devrolunan hisse senetleri ve matluplar münaşebetile) sahibi buldukları Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik şirketlerine ait menkul ve gayri menkul bilyümlü tesisat, alât, edevat ve sair bilumum emval, bütün hak ve vecibelerile birlikte ve hisse senetleriyle matluplar da dahil olmak üzere, ait oldukları işletme müesseselerine devredilmiştir.

3688 sayılı kanunun 4 ncü maddesi mucibince belediyeler tarafından ifası gereken vecibeler mezkûr madde hükümleri dairesinde ait oldukları işletme müesseseleri tarafından yerine getirilir.

MADDE 3 — İşletme müesseselerinin vazifeleri şunlardır :

A) Ankara ve Adana Belediyeleri hudutları dahilinde ve halen bu hudutlar civarında müesses şebekelerle işletme müesseselerinin teklifi ve Nafia vekâletinin muvafakatı ile Belediye hu-

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRMELERİ

Ankara Elektrik ve havagazı ve Adana Elektrik müesseselerinin idare ve işletilmeleri hakkında kanun lâyihası

Kuruluş, unvan, vazife

MADDE 1. — Ankara Elektrik ve havagazı ve Adana Elektrik hizmetleri (Ankara Elektrik ve havagazı işletme müessesesi) ve (Adana Elektrik işletme müessesesi) namı ile kurulacak hükmi şahsiyeti haiz ve belediyelere bağlı birer müdürlük tarafından bu kanunda yazılı esaslara ve hususî hukuk hükümlerine göre yürütülür.

MADDE 2. — Ankara Elektrik ve havagazı ve Adana Elektrik şirketlerine ait olup 3688 sayılı kanunla Ankara ve Adana belediyelerine geçmiş bulunan menkul ve gayrimenkul mallarla alacaklar ve hisse senetleri bütün hak ve vecibeleriyle birlikte ait oldukları işletme müesseselerine devredilmiştir.

3688 sayılı kanunun 4 ncü maddesinde belediyece ifa edileceği yazılı vecibeler, bu madde hükümleri dairesinde müesseseler tarafından ayrı ayrı yerine getirilir.

MADDE 3. — İşletme müesseselerinin vazifeleri şunlardır :

a) Ankara ve Adana belediyeleri sınırları içinde ve halen bu sınırlar yakınında kurulu ve müesseselerin teklifi ve Nafia vekâletinin muvafakatı ile belediye sınırları yakınında yeniden

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ankara Elektrik ve havagazı ve Adana Elektrik müesseselerinin idare ve işletmeleri hakkında kanun lâyhası

Kuruluş, unvan, vazife

MADDE 1. — Ankara Elektrik ve havagazı ve Adana Elektrik hizmetleri (Ankara Elektrik ve havagazı işletme müessesesi) ve (Adana Elektrik işletme müessesesi) adlarıyla kurulacak hükmi şahsiyeti haiz ve adı geçen şehirler belediyelerine bağlı birer umum müdürlük veya müdürlük tarafından bu kanunda yazılı esaslara ve hususi hukuk hükümlerine göre yürütülür.

MADDE 2. — Maliye encümeninin ikinci maddesi aynen.

MADDE 3. — İşletme müesseselerinin vazifeleri şunlardır:

a) Ankara ve Adana belediyeleri sınırları içinde veya bu sınırlar yakınında kurulu bulunan veya Nafia vekâletinin mu-

NAFİA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ankara Elektrik ve havagazı ve Adana Elektrik müesseselerinin idare ve işletmeleri hakkında kanun lâyhası

Kuruluş, unvan, vazife

MADDE 1. — Bütçe encümeninin 1 nci maddesi aynen.

MADDE 2. — Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik şirketlerine ait olup 3688 sayılı kanunla Ankara ve Adana Belediyelerine geçmiş bulunan menkul ve gayrimenkul mallarla alacaklar ve hisse senetleri, bütün hak ve vecibeleriyle birlikte ait oldukları işletme müesseselerine devredilmiştir

3688 sayılı kanunun 4 ncü maddesinde belediyelerce ifa edileceği yazılı vecibeler, bu madde hükümleri dairesinde müesseseler tarafından ayrı ayrı yerine getirilir.

MADDE 3. — İşletme müesseselerinin vazifeleri şunlardır:

a) Ankara ve Adana Belediyeleri sınırları içinde veya bu sınırlar yakınında kurulu bulunan veya Nafia vekâletinin mu-

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ankara Elektrik ve havagazı ve Adana Elektrik müesseselerinin idare ve işletmeleri hakkında kanun lâyhası

Kuruluş, unvan

MADDE 1. — Ankara Elektrik ve havagazı ve Adana elektrik hizmetlerini görmek üzere bu şehirler belediyelerince (Ankara Elektrik ve havagazı işletme müessesesi) ve (Adana Elektrik işletme müessesesi) adlarıyla birer müessese kurulur.

Bu müesseseler, hükmi şahsiyeti haiz olmak ve adı geçen belediyelere bağlı bulunmak üzere birer umum müdürlük veya müdürlük tarafından bu kanunda yazılı esaslara ve hususi hukuk hükümlerine göre idare edilir.

MADDE 2. — Nafia encümeninin 2 nci maddesi aynıyle;

MADDE 3. — İşletme müesseselerinin vazifeleri şunlardır:

A) Ankara ve Adana belediyeleri sınırları içinde veya bu sınırlar yakınında kurulu bulunan veya Nafia vekâletinin mu-

Hü.

Mal. E.

dutları civarında yeniden tesis edilecek şebekeler için Ankarada Elektrik ve Havagazı Adana'da Elektrik istihsal ve tevzi etmek;

B) İhtiyaca göre mevcut tesisleri tanzim, ıslah, tadil ve tevsi etmek;

C) Elektrik ve Havagazı hizmetlerine ait işlerle tarifelere menfi tesirleri mevzu bahis olmamak kaydile bu işlerin tâli istihsalâtına ait malî, ticarî, sınaî her türlü muamele ve teşebbüslerde bulunmak.

kurulacak olan şebekeler için Ankara'da elektrik ve havagazı ve Adana'da elektrik istihsal ve tevzi etmek;

b) İhtiyaca göre mevcut tesisleri tanzim, ıslah, tadil ve tevsi etmek;

c) Elektrik ve havagazı hizmetlerine ait işlerin tâli istihsalleriyle ilgili malî, ticari, sınaî her türlü muamele ve teşebbüslerde bulunmak.

B. E.

vafakatiyle belediyeler sınırları yakınında yeniden kurulacak olan şebekeler için Ankara'da elektrik ve havagazı, Adana'da elektrik istihsal ve tevzi ve mevcut tesisleri ihtiyaca göre tadil, ıslah ve tevsi etmek;

b) Ankara ve Adana belediye veya vilâyet veya civar vilâyetler sınırları içinde Hükümet tarafından elektrik kudreti istihsaline elverişli baraj ve sair su tesisatı yapıldığı takdirde - işbu tesisatı kendi sermaye ve vasıtalarıyla kurmak için müesseselere Hükümetçe imtiyaz şartnamesi hükümleri dahilinde mezuniyet verilebilir - her biri için şartları Hükümetçe ayrı ayrı tesbit edilerek imtiyaz verilmek kaydıyla bu su tesislerinde elektrik santrali kurmak ve elde edilecek enerjiyi Ankara, Adana vilâyetleri ve civar vilâyetler sınırları içinde demiryollarına, büyük ziraat ve sanat müesseselerine, Millî Müdafaa müessese ve fabrikalarına, tevziat şebekesi kendileri tarafından yapılacak kasabalara, köy birliklerine imtiyaz şartnamesinde kararlaştırılacak esaslar dairesinde isale etmek;

c) 3666 numaralı kanun mucibince Ankara ve Adana belediyelerinin kendi hudutları dahilinde elektrikle işliyecek yolcu nakil vasıtaları işletmek hususundaki inhisar haklarını bu müesseselere devrettikleri takdirde millî ekonomiye en uygun bir şekilde bu işletmeleri kurmak ve yürütmek;

d) Elektrik ve havagazı hizmetlerine ait işler ve tâli istihaller ile ilgili her türlü muamele ve teşebbüslerde bulunmak;

Na. E.

muvafakatiyle bu belediyeler sınırları yakınında yeniden kurulacak olan şebekeler için Ankara'da Elektrik ve Havagazı, Adana'da Elektrik istihsal ve tevzi ve mevcut tesisleri tamir, ihtiyaca göre tadil, ıslah ve tevsi etmek;

b) Ankara ve Adana Belediye veya vilâyet veya civar vilâyetler sınırları içinde Hükümet tarafından elektrik kudreti istihsaline elverişli baraj vesair su tesisatı yapıldığı takdirde, (İşbu tesisatı kendi sermaye ve vasıtalarıyla kurmak için müesseselere Hükümetçe imtiyaz şartnamesi hükümleri dahilinde mezuniyet verilebilir). Herbiri için şartları Hükümetçe ayrı, ayrı tesbit edilerek imtiyaz verilmek kaydıyla bu su tesislerinde elektrik santrali kurmak ve elde edilecek enerjiyi Ankara, Adana vilâyetleri ve civar vilâyetler ve sınırları içinde demiryollarına, büyük ziraat ve sanat müesseselerine; Millî Müdafaa müessese ve fabrikalarına, tevziat şebekesi kendileri tarafından yapılacak kasabalara, köy birliklerine imtiyaz şartnamesinde kararlaştırılacak esaslar dairesinde isale etmek;

c) 3666 numaralı kanun mucibince Ankara ve Adana Belediyelerinin kendi hudutları dahilinde elektrikle işliyecek yolcu nakil vasıtaları işletmek hususundaki inhisar haklarını bu müesseselere devrettikleri takdirde Millî ekonomiye en uygun bir şekilde bu işletmeleri kurmak ve yürütmek;

d) Elektrik ve havagazı hizmetlerine ait işler ve tâli istihaller ile ilgili her türlü

Da. E.

vafakatiyle bu belediyeler sınırları yakınında yeniden kurulacak olan şebekeler için Ankara'da Elektrik ve havagazı, Adana'da elektrik istihsal ve tevzi ve mevcut tesisleri tamir, ihtiyaca göre tadil, ıslah ve tevsi etmek;

B) Ankara ve Adana belediye veya vilâyet veya civar vilâyetler sınırları içinde Hükümet tarafından elektrik kudreti istihsaline elverişli baraj ve sair su tesisatı yapıldığı takdirde, her biri için şartları Hükümetçe ayrı ayrı tesbit edilerek imtiyaz verilmek kaydıyla bu su tesislerinde elektrik santrali kurmak ve elde edilecek enerjiyi Ankara, Adana vilâyetleri ve civar vilâyetler ve sınırları içinde demiryollarına, büyük ziraat ve sanat müesseselerine, Millî müdafaa müessese ve fabrikalarına, tevziat şebekesi kendileri tarafından yapılacak kasabalara, köy birliklerine imtiyaz şartnamesinde kararlaştırılacak esaslar dairesinde isale etmek;

C) 3666 numaralı kanun mucibince Ankara ve Adana belediyelerinin kendi hudutları dahilinde elektrikle işliyecek yolcu nakil vasıtaları işletmek hususundaki inhisar haklarını bu müesseselere devrettikleri takdirde millî ekonomiye en uygun bir şekilde bu işletmeleri kurmak ve yürütmek;

D) Elektrik ve havagazı hizmetlerine ait işler ve tâli istihaller ile ilgili her türlü muamele ve teşebbüslerde bulunmak;

E) B bendinin birinci fıkrasında yazılı baraj ve sair su tesisatını, Hükümetçe bu müesse-

Hü.

Mal. E.

Sermaye: Teşekkül, Tezyit ve tenkis halleri

MADDE 4 — Ankara Elektrik ve Havagazi ve Adana Elektrik şirketlerinden 2 nci madde mucibince intikal edecek menkul ve gayri menkul bircümle tesisat, emval ve sairinin Nafia vekâletince kabul edilmiş hesaplara göre ve hali hazır vaziyetleri nazarı itibare alınmak suretile her iki müessesese için ayrı ayrı ve en geç bir sene zarfında, Nafia vekâleti ile belediye meclislerince azaları mütesaviyen seçilecek mütehassıslar marifetile takdir olunacak kıymetler ve bunların mütedavil sermayeleri işletme müesseselerinin umum sermayesini teşkil eder. Bu sermaye lüzumu halinde Nafia vekâletinin muvafakatile tezyit veya tenkis olunabilir.

Sermaye

MADDE 4. — İkinci madde gereğince işletme müesseselerine geçecek menkul ve gayrimenkul malların kıymetleri, Nafia vekâleti ve ilgili belediyeler tarafından müsavi sayıda seçilecek mutahassıslar tarafından, en geç bir sene içinde, takdir olunur.

Kıymet takdiri, şirketler zamanında Nafia vekâletince kabul edilmiş hesaplar, ve malların takdir zamanındaki durumları gözönünde tutularak yapılır.

1 Eylül 1939 dan evvel yapılmış tesislerin takdirinde, o tarihten sonraki fiyat yükselmeleri nazara alınmaz.

Bu suretle takdir olunacak kıymetlerle bunların mütedavil sermayeleri tutarı müesseselerin sermayelerini teşkil eder.

Sermayenin artırılmasında veya eksiltilmesinde Nafia vekâletinin muvafakati alınır.

B. E.

Na. E.

Da. E.

muamele ve teşebbüslerde bulunmak.

selere imtiyaz şartnamesi hükümleri dahilinde mezuniyet verildiği takdirde, kendi sermaye ve vasıtalarıyla kurmak.

Sermaye

Sermaye

Sermaye

MADDE 4. — Ankara Elektrik ve havagazı işletme müessesesinin itibari sermayesi 5 000 000 lira ve Adana Elektrik işletme müessesesinin itibari sermayesi 2 000 000 liradır. Bu sermayeler belediye reislerinin teklifi ve Nafia vekâletinin muvafakati üzerine Belediye meclislerince arttırılabilir.

MADDE 4. — Bütçe encümeninin 4 ncü maddesi aynen.

MADDE 4. — Bütçe encümeninin 4 ncü maddesi aynıyle.

Müesseselerin sermayeleri:

a) İkinci madde gereğince işletme müesseselerine geçecek menkul ve gayrimenkul malların kıymetlerinden;

b) İkinci madde gereğince işletme müesseselerine geçecek mütedavil sermayeden ve diğer mevcutlardan;

c) 15 nci maddenin (f) fıkrası mucibince eklenecek gelir fazlalardan;

d) Belediye meclislerince, görülecek lüzum üzerine, belediye bütçelerinden ayrılacak aidat veya tahsisattan teşekkül eder.

(a) fıkrasında zikri geçen menkul ve gayrimenkul malların kıymetleri, Nafia vekâleti ile ilgili belediyeler tarafından müsavi sayıda seçilecek mütehasıslarca en geç bir sene içinde takdir olunur.

Kıymet takdiri, şirketler zamanında Nafia vekâletince kabul edilmiş esaslar ve malların takdir zamanındaki durumları gözönünde tutularak yapılır.

Hü.

İdare ve murakaba uzuvları

MADDE 5 — Üçüncü maddede yazılı vazifelerin istilzam ettirdiği bütün muameleler bu kanunda yazılı salâhiyetler hududu dairesinde müdürleri tarafından tedvir edilir. Müdürler müesseselerin bütün idare ve muamelelerinden mesul olup müesseseleri harice karşı temsil ederler.

MADDE 6 — İşletme müesseselerinin müdür ve müdür muavinleri belediye reislerinin inhası ile mahallî valisi, kısım müdürleri, hukuk müşaviri, başmüfettiş ile servis şefleri müdürlerin inhası üzerine belediye reisleri ve diğer memur ve müstahdemlerle muvakkat müstahdemler müdürler tarafından tayin ve istihdam olunurlar.

Müessese müdürlerinin yüksek tahsilini ikmal etmiş, malî iktisadî, teknik bilgiyi haiz tecrübe sahibi kimselerden veyahut malî ve sınaî müesseselerde asgarî beş sene müdürlük veya muavinlik vazifesini yapmış olanlardan seçilmesi lâzımdır.

3611 sayılı Nafia Teşkilât kanununun 28 nci maddesi hükümleri mahfuzdur.

Mal. E.

İdare ve murakabe

MADDE 5. — Üçüncü maddede yazılı vazifelerin gerektirdiği bütün muameleler, bu kanunda yazılı salâhiyetler hududu dairesinde müdürler tarafından yapılır.

Müdürler, bütün idare ve muamelelerden mesul olup müesseseleri harice karşı temsil ederler.

MADDE 6. — İşletme müesseselerinin Müdür ve Müdür muavinleri, Melediye reislerinin inhası ile mahallî valisi, kısım müdürleri, Hukuk müşaviri Başmüfettiş ile servis şefleri müdürlerin inhası üzerine Belediye Reisleri ve diğer memur ve müstahdemlerle muvakkat müstahdemler müdürler tarafından tâyin ve istihdam olunurlar.

Müessese müdürlerinin, yüksek tahsilini ikmal etmiş, malî, iktisadi, teknik bilgiyi haiz tecrübe sahibi kimselerden veyahut malî ve sınaî müesseselerde asgarî beş sene müdürlük veya muavinlik vazifesi yapmış olanlardan seçilmesi lâzımdır.

3611 sayılı Nafia teşkilât kanununun 28 nci maddesi hükümleri mahfuzdur.

B. E.

İdare ve murakabe

MADDE 5. — Üçüncü maddede yazılı vazifelerin gerektirdiği bütün muameleler, bu kanunda yazılı salâhiyetler hududu dairesinde umum müdür veya müdür tarafından yapılır.

MADDE 6. — İşletme müesseselerinin umum müdür, müdür ve varsa muavinleri belediye reislerinin inhası ile mahalli vali, kısım müdürleri, hukuk müşavirleri ile servis âmirleri, umum müdürlerin veya müdürlerin inhası üzerine belediye reisliği, diğer memur ve müstahdemlerle muvakkat müstahdemler doğrudan doğruya umum müdürler veya müdürler tarafından tâyin ve istihdam veya aynı suretle vazifeden çıkarılırlar.

Müessese umum müdür veya müdürlerinin yüksek tahsilini bitirmiş, malî, iktisadi veya teknik bilgiyi haiz tecrübe sahibi kimselerden veyahut malî veya sınaî müesseselerde asgari beş sene müdürlük veya muavinlik vazifesi yapmış olanlardan seçilmesi lâzımdır. 3611 sayılı Nafia teşkilât kanununun 28 nci maddesi hükümleri mahfuzdur.

İdare heyeti

MADDE 7. — Üçüncü maddede yazılı vazifelerin gerektirdiği bütün muameleler, bu kanunda yazılı salâhiyetlerin hududu dairesinde birer idare he-

Na. E.

İdare ve murakabe

MADDE 5. — İşbu işletme müesseselerinin 3 ncü maddede yazılı vazifelerinin gerektirdiği bütün muameleler bu kanundaki salâhiyetler hududu dairesinde umum müdür veya müdürler tarafından yürütülür. Umum müdür ve müdürler bütün idare ve muamelelerden mesul olup müesseseleri harice karşı temsil ederler.

MADDE 6. — Bütçe encümeninin 6 ncü maddesi aynen.

Da. E.

İdare ve murakabe

MADDE 5. — Umum müdürler veya müdürler bütün idare ve muamelelerinden belediyelere karşı mesul olup müesseseleri harice karşı temsil ederler.

MADDE 6. — İşletme müesseselerinin umum müdür, müdür, varsa muavinleri belediye reislerinin inhasıyla mahallin valisi tarafından, kısım müdürleriyle hukuk müşavirleri ve servis âmirleri umum müdürlerin veya müdürlerin inhası üzerine belediye reisi tarafından, diğer memur ve müstahdemlerle muvakkat müstahdemler doğrudan doğruya umum müdürler veya müdürler tarafından tâyin ve istihdam edilirler. Aynı suretle de vazifelerinden çıkarılırlar.

MADDE 7 — İşletme müesseselerinde müdürlerin reisliğinde - varsa muavinler - ve kısım müdür veya şeflerinden mürekkep olmak ve adedi belediye meclislerince tayin edilmek üzere bir idare komitesi kurulur.

Bu komitenin vazifeleri şunlardır:

A) Belediye meclislerinin tasdikına arzedecek bütçe, munzam tahsisat ve kadroları ve bütçenin fasılları arasında yapılacak münakale tekliflerini hazırlamak.

(Bütçe maddeleri arasında münakale idare komitesinin teklifi üzerine belediye reisi tarafından yapılır).

B) Belediye meclislerinin tasdikına arzedilecek son mizanla senelik katî hesap, bilânço ve kâr ve zarar hesaplarını tetkik ve kabul etmek.

C) Varidat ve masrafların tahakkuka ait evrakı müsbite şekillerini tayin etmek,

D) Belediye meclisinin tasdikına arzedilmek üzere işletme müessesesinin dahilî teşkilâtının vazife ve salâhiyetlerini tesbit edecek esasları hazırlamak,

E) Belediye meclisinin tasdikına arzedilmek üzere işletme idaresi memurlarının tayin, tebdil,

MADDE 7. — İşletme müesseselerinde müdürlerin reisliğinde - varsa muavinler - ve kısım müdürleri ile servis şefleri arasından belediye reislerince seçilecek olanlardan kurulacak bir idare komitesi bulunur.

Bu komitenin vazifeleri şunlardır :

1. Belediye meclislerinin tasdikına arzedilmek üzere :

a) Bütçe, munzam tahsisat ve kadrolar ile bütçe fasılları arasında yapılacak münakale tekliflerini hazırlamak;

b) Son mizanla senelik katî hesap, bilânço ve kâr ve zarar hesaplarını tetkik ve kabul etmek;

c) Müesseselerin dahilî teşkilâtının vazife ve salâhiyetlerini ve müessese memurlarının tâyin, tebdil, tahvil, tecziye ve terfileriyle hizmetten çıkarılmalarını tesbit edecek esasları hazırlamak;

d) Gelecek senelere sari taahhütlere girişilmesini ve istikraz tekliflerini tetkik ve kabul etmek,

e) Müesseselerin hükmi şahıslarına ait olup Ankara'da 1000, Adana'da 300 lirayı geçen ihti-

B. E.

yeti tarafından tedvir olunur.

İdare heyetleri, belediye reislerinin gösterecekleri namzetler arasından belediye meclisinde üç sene müddetle seçilecek iki âza ile heyetin tabii reisi olmak üzere umum müdür veya müdürden teşekkül eder.

İdare heyeti âzalarının, 3460 sayılı kanunun 15 nci maddesinde yazılı vasıfları haiz olmaları meşrut olup, ücretleri mezkûr kanunun 14 ncü maddesine tevfikân tâyin olunur. Umum müdür veya müdür, idare heyeti reisiği vazifesi için ayrıca bir ücret alamaz.

MADDE 8. — Umum müdür veya müdür, işletme müessesesinin bilcümle muamelelerini idare heyeti namına tedvir ve müesseseyi harice karşı temsil eder.

MADDE 9. — İdare heyetinin vazifeleri şunlardır:

a) Belediye meclislerinin tasdikına arz edilmek üzere bütçe, kadro ve bilânço ile kâr ve zarar hesaplarını tanzim, istikraz tekliflerini ihzar, Ankara'da beş bin ve Adana'da bin beş yüz lirayı geçen sulh ve ibra, işletme hizmetleri için lüzumlu, Ankara'da on bin ve Adana'da altı bin liradan fazla kıymette gayrimenkul, alım ve satımları hakkında karar ittihaz etmek;

b) Belediye reislerinin tasvibine arz edilmek üzere Ankara'da elli bin, Adana'da yirmi bin lirayı geçen taahhütlere girişilmesine karar vermek;

c) İşletme müesseselerinin yukarıda yazılı farklar haricinde kalan bilcümle işleri hakkında resen karar vermek.

İdare heyetlerince hazırlana-

Na. E.

MADDE 7. — İşletme müesseselerinde umum müdür veya müdürlerin reisiğinde, varsa muavinler ve kısım müdürleriyle servis şefleri arasından belediye meclislerince seçilecek olanlardan kurulacak bir idare encümeni bulunur. İdare encümeni reis ve âzalarına ayrıca bir ücret verilmez. Bu encümenin vazifesi şunlardır:

1. Belediye meclislerinin tasdikına arz edilmek üzere:

a) Bütçe, munzam tahsisat ve kadrolar ile bütçe fasılları arasında yapılacak münakale tekliflerini hazırlamak;

b) Son mizanla senelik katî hesap, bilânço ve kâr ve zarar hesaplarını tetkik ve kabul etmek;

c) Müesseselerin dahili teşkilâtının vazife ve salâhiyetlerini ve müessese memurlarının

Da. E.

MADDE 7. — İşletme müesseselerinde, umum müdür veya müdürlerin reisiğinde varsa muavinler ve kısım müdürleriyle servis şefleri arasından belediye meclislerince seçilecek olanlardan kurulacak bir idare encümeni bulunur. İdare encümeni reisi ve âzalarına ayrıca bir ücret verilmez.

Bu encümenin vazifeleri şunlardır:

1. Belediye meclislerinin tasdikına arz edilmek üzere:

A) Bütçe, munzam tahsisat ve kadrolarla bütçe fasılları arasında yapılacak münakale tekliflerini hazırlamak;

B) Son mizanla katî hesap, bilânço ve kâr ve zarar hesaplarını tetkik ve kabul etmek;

C) Müesseselerin dahili teşkilâtının vazife ve salâhiyetlerini ve müessese memurlarının

Hü.

tahvil, tecziye ve tarifelerile hizmetten çıkarılmalarını tesbit edecek esaslar hazırlamak,

F) Belediye meclislerinin tasvibine arz edilecek istikraz tekliflerini tetkik ve kabul etmek,

G) Senesi içinde ve bütçe dahilinde olmak üzere kredi ile mubayaa icrasına karar vermek,

H) Belediye reisinin tasvibine arz edilmek üzere senesi içinde ve bütçe dahilinde olmak şartile avans itasını müstelzim olsun olmasın Ankarada beşbin Adanada ikibin lirayı mütecevaz tahhüdat icrasına karar vermek.

(Miktarı her ne olursa olsun gelecek senelere sari taahhütler için belediye meclislerinin kararı şarttır.)

Cereyan satışına müteallik mukavelenameler bu hükümden müstesnadır.

I) İşletme hizmetlerine muktazi gayri menkul alım ve satımı hakkında karar ittihazı.

(Ankarada beş bin ve Adanada üç bin liradan fazla kıymette olduğu takdirde Belediye meclisinin kararı şarttır.)

J) İşletme müesseselerinin hükmi şahsiyetlerine ait ihtilâflarda sulh ve ibraya, dava açmağa ve açılmış davalardan ve hükümlerin temyizinden ferağata ve tahkime karar vermek.

(Ankarada bin ve Adanada üç yüz liradan fazla ihtilâflarda açılan davalardan ve hükümlerin temyizinden ferağat hakkında belediye reislerinin tasvibi ve sulh ve ibra ile mukavelede sarahat olmayan hallerde tahkim hususunda belediye meclislerinin kararı şarttır.)

K) Meşkük alacakların kâr ve zarar hesabına nakli hakkında karar vermek.

L) Azamî tarifeler haricinde tatbik olunacak tenzilli tarifelerle elektrik cereyanı ve havagazi satışına müteallik olarak akt olunacak hususî mukavelelerin tetkik ve tasvibi.

M) Müessese müdürlerinin havale ettiği diğer işler hakkında istişari mütalea vermek.

N) İdare komiteleri yukarıda yazılı vazifelerinden başka her sene işletmelerin ertesi seneye ait rasyonel faaliyetini temin edecek iş programı hazırlarlar.

İş programları bütün işletme, tesisat, tevsiat, inşaat ve ıslahat hususlarını ve işletmelerin bu program dairesinde malî ihtiyaçlarını ihtiva eder.

Mal. E.

lâflarda sulh ve ibraya, dâva açmağa, açılmış dâvalardan ve hükümlerin temyizinden ferağate ve mukavelelerde sarahat olmıyan hallerde tahkime karar vermek;

f) İşletme hizmetlerine lüzumlu olup Ankarada beş bin, Adana'da üç bin liradan fazla kıymette gayrimenkul alım ve satımı hakkında karar vermek.

2. Belediye reislerinin tasvibine arz edilmek üzere :

a) Bütçe maddeleri arasında yapılacak münakale tekliflerini tetkik ve kabul etmek;

b) senesi içinde ve bütçe dahilinde olmak şartıyla avans verilmesini icabetsin veya etmesin Ankara'da beş bin, Adana'da iki bin lirayı geçen taahhütlere girişilmesine karar vermek;

3. Doğrudan doğruya komite ekseriyetiyle:

a) İşletme hizmetlerine lüzumlu olup Ankara'da beş bin, Adana'da üç bin liraya kadar kıymette gayrimenkul alım ve satımı hakkında karar vermek.

b) Meşkük alacakların kâr ve zarar hesabına nakli hakkında karar vermek.

c) Müesseselerin hükmi şahıslarına ait olup Ankara'da bin, Adana'da üç yüz liraya kadar ihtilâflarda sulh ve ibraya dâva açmağa, açılmış dâvalardan ve hükümlerin temyizinden ferağata ve tahkime karar vermek.

d) Azami tarifeler haricinde tatbik oluncak sınaî ve tenzilli tarifelerle elektrik cereyanı ve havagazi satışına ait olmak üzere akdolunacak hususî mukaveleleri tetkik ve tasvip etmek.

İdare komiteleri, bu vazifelerinden başka her sene işletmelerin ertesi seneye ait işletme, tesis, tevsi, inşaa ve ıslah işlerini ve bunların malî ihtiyaçlarını gösteren iş programını hazırlar.

Bu program Nafia vekâletinin tasvibi ile katilesir.

B. E.

çak ve işletmelere ait tesis, tevzi ve ıslah işleriyle bunların ihtiyaçlarını gösteren iş programları Nafia vekâletinin tasvibiyle katilesir.

Na. E.

tâyin, tebdil, tahvil, tecziye ve terfileriyle hizmetten çıkarılmalarını tesbit edecek esasları hazırlamak;

d) Gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesini ve istikraz tekliflerini tetkik ve kabul etmek;

e) Müesseselerin hükmi şahıslarına ait olup Ankara'da 1 000, Adana'da 300 lirayı geçen ihtilâflarda sulh ve ibraya, dâva açmağa, açılmış dâvalardan ve hükümlerin temyizinden feragate ve mukavelelerde sarahat olmiyan hallerde tahkime karar vermek;

f) İşletme hizmetlerine mukatazi olup Ankara'da 5 000, Adana'da 3 000 liradan fazla kıymette gayrimenkul alım ve satımı hakkında karar vermek.

2. Belediye reislerinin tasvibine arzedilmek üzere:

a) Bütçe maddeleri arasında yapılacak münakale tekliflerini tetkik ve kabul etmek;

b) Senesi içinde ve bütçe dahilinde olmak şartıyla avans verilmesini icabetsin veya etmesin Ankara'da 5 000, Adana'da 2 000 lirayı geçen taahhütlere girişilmesine karar vermek.

3. Doğrudan doğruya encümen ekseriyetiyle:

a) İşletme hizmetlerine mukatazi olup Ankara'da 5 000 Adana'da 3 000 liraya kadar kıymette gayrimenkul alım ve satımı hakkında karar vermek;

b) Meşkük alacakların kâr ve zarar hesabına nakli hakkında karar vermek;

c) Müesseselerin hükmi şahıslarına ait olup Ankara'da 1 000, Adana'da 300 liraya kadar ihtilâflarda sulh ve ibraya, dâva açmağa, açılmış dâvalar-

Da. E.

tâyin, tebdil, tahvil, tecziye ve terfileriyle hizmetten çıkarılmalarını ve kazaya uğrıyan veya hastalanan memur ve müstahdemlerle işçilere ve ölüm halinde ailelerine yapılacak yardımları tesbit edecek esasları hazırlamak;

Ç) Gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesini ve istikraz tekliflerini tetkik ve kabul etmek;

D) Müesseselerin hükmi şahıslarına ait olup Ankara'da (1 000) ve Adana'da (300) lirayı geçen ihtilâflarda sulh ve ibraya, dâva açmağa, açılmış dâvalardan ve hükümlerin temyizinden vaz geçmeğe, ve mukavelelerde sarahat bulunmıyan hallerde tahkime karar vermek;

E) İşletme hizmetlerine mukatazi olup Ankara'da (5 000) ve Adana'da (3 000) liradan fazla kıymette gayrimenkul alım ve satımı hakkında karar vermek;

F) Meşkük alacakların kâr ve zarar hesabına nakli hakkında karar vermek.

2. Belediye reisinin tasvibine arzedilmek üzere:

A) Bütçe maddeleri arasında yapılacak münakale tekliflerini tetkik ve kabul etmek;

B) Senesi içinde ve bütçe dahilinde olmak şartıyla avans verilmesini icabetsin veya etmesin Ankara'da (5 000), Adana'da (2 000) lirayı geçen taahhütlere girişilmesine karar vermek.

3. Doğrudan doğruya encümen ekseriyetiyle:

A) İşletme hizmetlerine mukatazi olup Ankara'da (5 000), Adana'da (3 000) liraya kadar

Hü.

Mal. E.

Bu program Nafia vekâletinin tasvibile katı şeklini alır.

MADDE 8 — Belediye meclisleri işletme müesseselerinin mevcutlarını ve bircümle muamelât ve hesabatını, senesi içinde ve icradan sonra Ticaret kanununun murakıpların vazifelerine ait umumî hükümleri dairesinde tetkik ve teftiş ile mükellef olmak ve uhdelerinde işletme idaresine müteallik hiç bir vazife bulunmamak üzere ticarî ve sınaî müesseselerin umuru idaresine vakıf mütehasıs en çok iki zatı aylıkları müesseseler bütçelerinden ödenmek üzere üç sene müddetle murakıplığe tayin eder

Murakabenin şekil ve sureti ifasına ait esaslar belediye meclislerince tayin ve tesbit olunur.

MADDE 8. — Belediye meclisleri, müesseselerin mevcudiyetlerini ve bütün muamele ve hesaplarını tetkik ve teftiş üzere Belediye reisinin göstereceği dört namzet arasından iki zatı üç sene müddetle murakıplığa seçer. Murakıpların üç senenin sonunda tekrar seçilmeleri caizdir.

Murakıpların ticari ve sınaî müesseselerin idare işlerini bilen mutahassıs kimselerden olması şarttır.

Murakıplar, tetkik ve teftişlerini, sene içinde ve muamelelerin icrasından sonra Ticaret kanununun umumî hükümleri dairesinde yaparlar.

Murakıpların üzerinde müesseselere ait hiç bir vazife bulunamaz.

Murakıpların aylıkları müesseseler bütçelerinden ödenir.

B. E.

Na. E.

Da. E.

dan ve hükümlerin temyizinden feragat ve tahkime karar vermek;

d) **Âzami tarifeler haricinde** tatbik olunacak sınaî ve tenzilli tarifelerle elektrik cereyanı ve havagazı satışına ait olmak üzere akdolanacak hususi mukaveleleri tetkik ve tasvip etmek.

İdare encümenleri, bu vazifelerden başka her sene işletmelerin ertesi seneye ait işletme, tesis, tevsi, inşa ve ıslâh işlerini ve bunların malî ihtiyaçlarını gösteren iş programını hazırlar.

Bu program Nafia vekâletinin tasvibi ile katilesir.

kıymette gayrimenkul alım ve satımı hakkında karar vermek;

B) Müesseselerin hükmi şahıslarına ait olup Ankara'da (1 000), Adana'da (300) liraya kadar ihtilâflarda sulh ve ibraya, dâva açmağa, açılmış dâvalardan ve hükümlerin temyizinden vaz geçmeğe ve tahkime karar vermek;

C) **Âzami tarifeler haricinde** tatbik olunacak sınaî ve tenzilli tarifelerle elektrik cereyanı ve havagazı satışına ait olmak üzere akdolanacak hususi mukaveleleri tetkik ve tasvip etmek, idare encümenleri, bu vazifelerden başka her sene işletmelerin ertesi seneye ait işletme, tesis, tevsi, inşa ve ıslâh işlerini ve bunların malî ihtiyaçlarını gösteren bir iş programını hazırlar.

Bu program Nafia vekâletinin tasvibi ile katilesir.

Murakıplar

Murakıplar

Murakıplar

MADDE 10. — Belediye meclisleri müesseselerin mevcutlarını ve bütün muamele ve hesaplarını tetkik ve teftiş etmek üzere belediye reislerinin göstereceği dört namzet arasından iki zatı üç sene müddetle murakıplığa seçer. Murakıpların üç senenin sonunda tekrar seçilmeleri caizdir. Murakıpların 3460 sayılı kanunun 15 nci maddesinde yazılı vasıfları haiz ve ticari ve sınaî müesseselerin idare işlerine vâkıf kimselerden olması şarttır.

Murakıplar, tetkik ve teftişleri, sene içinde ve muamelelerin icrasından sonra Ticaret kanununun umumî hükümleri dairesinde yaparlar. Murakıpların üzerinde müesseselere ait

MADDE 8. — Belediye meclisleri müesseselerin mevcutlarını ve bütün muamele ve hesaplarını tetkik ve teftiş etmek üzere belediye reislerinin göstereceği dört namzet arasından iki zatı üç sene müddetle murakıplığa seçer. Murakıpların üç senenin sonunda tekrar seçilmeleri caizdir. Murakıpların 3460 sayılı kanunun 15 nci maddesinde yazılı vasıfları haiz ve ticari ve sınaî müesseselerin idare işlerine vâkıf kimselerden olması şarttır.

Murakıplar, tetkik ve teftişleri sene içinde ve muamelelerin icrasından sonra Ticaret kanununun umumî hükümleri dairesinde yaparlar. Murakıpların üzerinde bu müesseselere ait

MADDE 8. — Nafia encümeninin 8 nci maddesi aynıyle.

Bütçe, kadro ve bilânço

MADDE 9 — İşletme müesseselerinin bütçeleriyle kadroları her sene birinci teşrinin son on beş günü içinde belediye meclislerinin tasdikına arz olunur. Bu meclislerin ikinci teşrin içtimalarında tasdik ile katî şeklini alacak bütçe ve kadrolar hesap senesi başından evvel işletme müesseselerine verilir. İhtiyaç hâsıl olursa bütçe ve kadrolarda sene içinde de aynı usullerle değişiklikler yapılabilir. Bütçelerle kadrolar ve bunlarda yapılacak değişiklikler, tarifeye tesiri bakımından, Nafia vekâletinin tasvibi alındıktan sonra belediye meclislerince tasdik olunur.

MADDE 10 — Bütçelere mütenazır katî hesaplarla birlikte bilânço ve kâr ve zarar hesabı müteakip senenin üçüncü ayının ortasına kadar işletme müesseseleri tarafından tanzim ve belediye meclisi ve mürakiplere tevdi olunur. Bunlara işletmelerin senelik faaliyetini hulâsa eden bir rapor da raptolunur. Bu raporda işletmenin umumî gidişi hakkında malûmat vereceği gibi normal işletme üzerinde müsbet veya menfi tesirler icra eden âmiller, envanter kıymetleri ve Nafia vekâletince kabul edilen esaslara göre ayrılan teçdit akçeleri bu raporda ve cetvellerde tebarüz ettirilir.

MADDE 11 — Mürakipler kendilerine tevdi olunan katî hesaplarla bilânço ve kâr ve zarar hesaplarını müessesenin bütün muamele ve hesapları üzerinde yapmış oldukları tetkiklerin neticelerini göz önünde tutarak tahlil ve 10 n-

Bütçe ve kadro

MADDE 9. — İşletme müesseselerinin bütçeleriyle kadroları her yıl birinciteşrinin son 15 günü içinde belediye meclislerinin tasdikına arz olunur. Bu meclislerin ikinciteşrin toplantılarında tasdik ile katî şeklini alacak olan bütçe ve kadrolar, hesap yılı başından evvel işletme müesseselerine verilir. İhtiyaç hâsıl olursa bütçe ve kadralarda yıl içinde de aynı suretle değişiklikler yapılabilir. Bütçelerle kadrolar ve bunlarda yapılacak değişiklikler, tarifeye tesiri bakımından, Nafia vekâletinin mütalâası alındıktan sonra belediye meclislerince tasdik olunur.

MADDE 10. — Bütçelere mütenazır katî hesaplarla birlikte bilânço ve kâr ve zarar hesabı, takip eden yılın üçüncü ayının ortasına kadar işletme müesseseleri tarafından tanzim olup belediye meclisleriyle mürakiplere verilir. Bunlara işletmelerin yıllık çalışmasını hulâsa eden bir rapor da bağlanır.

MADDE 11. — Mürakipler, kendilerine tevdi olunan katî hesaplarla bilânço ve kâr ve zarar hesaplarını, müesseselerin bütün muamele ve hesapları üzerinde yapmış oldukları incelemeleri gözönünde tutarak tahlil ve mütalâalarını ihti-

B. E.

diğer hiç bir vazife bulunamaz. Murakıpların aylıkları bu müesseseler bütçelerinden ödenir.

Bütçe ve kadro

MADDE 11. — İşletme müesseselerinin bütçeleriyle kadroları her yıl birinciteşrinin son on beş günü içinde belediye meclislerinin tasdikına arz olunur. Bu meclislerin ikinciteşrin toplantılarında tasdik ile katî şeklini alacak olan bütçe ve kadrolar, hesap yılı başından evvel işletme müesseselerine verilir. İhtiyaç hâsıl olursa bütçe ve kadrolarda yıl içinde de aynı suretle değişiklikler yapılabilir. Bütçelerle kadrolar ve bunlarda yapılacak değişiklikler, tarifeye tesiri bakımından, Nafia vekâletinin mütalâası alındıktan sonra belediye meclislerince tasdik olunur.

MADDE 12. — Müesseselerin yıllık bilânço ve kâr ve zarar hesapları mütaakıp yılın üçüncü ayının 15 ine kadar müessese idarelerince tanzim ve müessese umum müdür veya müdürleriyle muhasebecileri tarafından imza olup belediye meclisleriyle murakıplara verilir. Bunlara müesseselerin yıllık çalışmalarını hulâsa ve bu çalışmaların neticelerini tahlil eden bir rapor da bağlanır. Müesseselerin tanzim edecekleri yıllık bilânçoların tipi Maliye ve Nafia vekâletlerince tesbit olunur.

MADDE 13. — Murakıplar, kendilerine tevdi olunan bilânço ve kâr ve zarar hesaplarını, müesseselerin bütün muamele ve hesapları üzerinde yapmış ol-

Na. E.

diğer hiçbir vazife bulunamaz. Murakıpların aylıkları bu müesseseler bütçelerinden ödenir.

Bütçe ve kadro

MADDE 9. — Bütçe encümeninin 11 nci maddesi aynen.

MADDE 10. — Bütçe encümeninin 12 nci maddesi aynen.

MADDE 11. — Bütçe encümeninin 13 ncü maddesi aynen.

Da. E.

MADDE 9. — Bütçe encümeninin 11 nci maddesi aynıyle.

MADDE 10. — Müesseselerin yıllık bilânço ve kâr ve zarar hesapları mütaakıp yılın üçüncü ayının 15 ine kadar müessese idarelerince tanzim ve müessese umum müdür veya müdürleriyle muhasebecileri tarafından imza olunup belediye meclisleriyle murakıplara verilir. Bunlara müesseselerin yıllık çalışmalarını hulâsa ve bu çalışmaların neticelerini tahlil eden bir rapor da bağlanır. Müesseselerin tanzim edecekleri yıllık bilânçoların tipi Maliye; Dahiliye ve Nafia vekâletlerince tesbit olunur.

MADDE 11. — Murakıplar, kendilerine tevdi olunan bilânço ve kâr ve zarar hesaplarını, müesseselerin bütün muamele ve hesapları üzerinde yapmış ol-

Hü.

cu maddenin ikinci fıkrasında tesbit olunan hususata dair mütaaleatı ihtiva eden müdellel bir rapor hazırlar. Bu rapor en geç hesapların tallûk ettiği hesap senesini takip eden senenin üçüncü ayı nihayetine kadar belediye meclisine verilir. Katî hesaplarla bilânço ve kâr ve zarar hesaplarının belediye meclislerince tasdiki işletme müesseselerinin o sene için ibrasını tazammun eder. Ancak bilânçoda bazı cihetler meşkûk kalmış veyahut bilânço idaresinin hakikî vaziyetinin tezahürüne mani yanlış bir takım hususları ihtiva etmiş ise müessesler adı geçen vesikaların tasdikile beraat etmiş olmazlar.

MADDE 12 — İşletme müesseselerinin varidat ve menabii:

- A) İşletmeden mütevellit her nevi hasılât,
 - B) İşletme mevcutlarının getireceği faiz ve gelirler,
 - C) Belediye bütçesinden yapılacak yardımlar,
 - D) İstikraz suretile temin olunacak mebalîğ,
 - E) Müteferrik gelirler
- den ibarettir.

İşletme müesseselerinin bu maddenin (A) ve (B) fıkralarında yazılı varidatının 13 ncü maddenin (A) ve (B) fıkralarında yazılı masrafları karşılamaması veya tevsiata muktazi sermayenin tamamının idarece temini mümkün olamaması halinde noksan veya ikmali lâzım gelen miktarın temini için belediye bütçesine lüzumlu tahsisat vazolunacağı gibi belediye meclisinin muvafakati ve belediyenin kefaleti ile işletme müessesesince istikraz aktolunmak suretile de temin olunabilir.

Mal. E.

va eden delilli raporlarını tanzim ederler. Bu raporlar en geç hesapların ilgili bulunduğu yıl takip eden yılın üçüncü ayı sonuna kadar belediye meclislerine verilir. Katî hesaplarla bilânço kâr ve zarar hesaplarının belediye meclislerince tasdiki, işletme müesseselerinin o yıl için ibrasını tazammun eder.

MADDE 12. — İşletme müesseselerinin gelir kaynakları :

- a) İşletmeden hâsıl olan her türlü gelirler;
 - b) İşletme mevcutlarının getireceği faiz ve gelirler;
 - c) Belediyeler bütçelerinden yapılacak yardımlar;
 - d) İstikraz suretiyle temin olunacak paralar;
 - e) Türlü gelirler;
- den ibarettir.

İşletme müesseselerinin bu maddenin (a) ve (b) fıkralarında yazılı gelirlerinin 13 ncü maddenin (a) ve (b) fıkralarında yazılı masrafları karşılanmaması veya genişletmelere lüzumlu sermayenin tamamının idarece temini mümkün olamaması halinde noksan kalan veya tamamlanması lâzımgelen miktarın temini için belediyeler bütçelerine icabeden tahsisat konulacağı gibi belediye meclislerinin muvafakati ve belediyelerin kefaleti ile işletme müesseselerince istikraz akdi suretiyle de temin olunabilir.

B. E.

dukuları incelemeleri gözönünde tutarak tahlil ve mütalâalarını muhtevi delilli raporlarını tanzim ve imza ederler. Bu raporlar en geç hesapların ait olduğu yılı takip eden yılın 3 ncü ayının sonuna kadar belediye meclislerine verilir. Belediye meclisleri bilânço ve kâr ve zarar hesaplarını en geç iki ay zarfında tetkik ve tasdik ederler.

Bilânço ve kâr ve zarar hesaplarının belediye meclislerince tasdikı müesseseler idare heyetlerinin o yıl için ibrasını tazammun eder.

Gelirler

MADDE 14. — İşletme müesseselerinin gelir kaynakları şunlardır:

- a) İşletmeden hâsıl olan her türlü gelirler;
 - b) İşletme mevcutlarının getireceği faizler ve gelirler;
 - c) Belediyeler bütçelerinden yapılacak yardımlar;
 - d) İstikraz suretiyle temin olunacak paralar;
 - e) Türlü gelirler;
- den ibarettir.

İşletme müesseselerinin bu maddenin (a) ve (b) fıkralarında yazılı gelirlerinin 15 nci maddenin (a) ve (b) fıkralarında yazılı masrafları karşılamaması veya genişletmelere lüzumlu sermayenin tamamen idarece temini mümkün olamaması halinde noksan kalan veya tamamlanması lâzımgelen miktarın temini için belediyeler bütçelerine icabeden tahsisat konulacağı gibi belediye meclislerinin muvafakati ve belediyelerin kefaleti ile işletme

Na. E.

MADDE 12. — Bütçe encümeninin 14 ncü maddesi aynen.

Da. E.

dukuları incelemeleri gözönünde tutarak tahlil ve mütalâalarını muhtevi delilli raporlarını tanzim ve imza ederler. Bu raporlar en geç hesapların ait olduğu yılı takibeden yılın üçüncü ayının sonuna kadar belediye meclislerine verilir. Belediye meclisleri bilânço ve kâr ve zarar hesaplarını en geç iki ay zarfında tetkik ve tasdik ederler.

Bilânço ve kâr ve zarar hesaplarının belediye meclislerince tasdikı müesseseler idare encümenlerinin o yıl için ibrasını tazammun eder.

Gelirler

MADDE 12. — İşletme müesseselerinin gelir kaynakları şunlardır:

- A) İşletmeden hâsıl olan her türlü gelirler;
 - B) İşletme mevcutlarının getireceği faizler ve gelirler;
 - C) Belediyeler bütçelerinden yapılacak yardımlar;
 - D) İstikraz suretiyle temin olunacak paralar;
 - E) Türlü gelirler,
- den ibarettir.

İşletme müesseselerinin bu maddenin (A) ve (B) fıkralarında yazılı gelirlerinin 13 ncü maddenin (A) ve (B) fıkralarında yazılı masrafları karşılamaması veya genişletmelere lüzumlu sermayenin tamamının idarece temini mümkün olamaması halinde noksan kalan veya tamamlanması lâzımgelen miktarın temini için belediyeler bütçelerine icabeden yardım tahsisatı konulabileceği gibi belediye meclislerinin muvafakati ve belediyelerin kefaletiyle iş-

MADDE 13 — İşletme müesseselerinin istifa edeceği her türlü varidattan sırasile :

- A) Bilûmum idare ve işletme masrafları,
- B) Mübayaa taksitleri karşılığı olarak Hazineye tevdi edilecek mebalîğ,
- C) Tevdit akçeleri.

D) Fevkalâde masraflar ile kâr ve zarar hesabında vukuu melhuz açığı karşılamak üzere A, B, C fıkralarında yazılı mebalîğin tenzilinden sonra kalacak bakıyenin % 10 u nisbetinde ihtiyat akçesi;

E) Gayrisafi hasılat üzerinden tefrik edilecek % 5 belediye hissesi,

F) Yukarıda yazılı fıkralardaki masraflar indirildikten sonra bakıye kalacak safi hasılatan tevsiat ihtiyatı olarak lüzumlu mebalîğ ayrıldıktan sonra mütebakisi hasılat fazlası olarak belediye bütçelerine irat kaydolunur.

D fıkrasında yazılı % 10 ların tefrikinden taahassül edecek ihtiyat akçesi, sermayenin dörtte birini buldukta bu nam ile tevkifat yapılmaz. Bu akçelerden sarfiyat vuku buldukça 1/4 miktarı buluncaya kadar tevkifata tekrar devam olunur.

MADDE 13. — İşletme müesseselerinin elde edeceği her türlü gelirlerden sırasıyle:

- a) İdare ve işletme masrafları;
- b) Satınalma taksitleri karşılığı olarak Hazineye verilecek paralar;
- c) Sınai amortismanlar;

d) Fevkalâde masraflar ile kâr ve zarar hesaplarındaki açıkları karşılamak üzere a, b, c fıkralarında yazılı paraların çıkarılmasından sonra kalacak bakıyenin yüzde onu nispetinde ihtiyat akçesi;

e) Gayri sâfi gelir üzerinden ayrılacak % 5 belediye hissesi;

f) Yukarı fıkralardaki masraflar çıkarılıp kalacak sâfi gelirden genişletme ihtiyatı olarak lüzumlu paralar ayrıldıktan sonra geri kalanı gelir fazlası olarak belediye bütçelerine irat kaydolunur;

(d) fıkrasında yazılı % 10 ların ayrılmasından sonra elde edilecek ihtiyat akçesi sermayenin 1/4 ünü buldukta bu nam ile para ayrılmaz.

Bu paradan harcandıkça 1/4 miktarı buluncaya kadar bu hesaba hisse tefrikine tekrar devam olunur.

B. E.

müesseselerince istikraz akdi suretiyle de temin olunabilir.

MADDE 15. — Müesseselerin elde edecekleri her türlü gelirlerden sırasıyla:

a) Umumî idare ve işletme masrafları;

b) Satmalma taksitleri karşılığı olarak Hazineye ödenecek paralar;

c) Amortismanlar karşılıkları;

d) Fevkalâde masraflarla kâr ve zarar hesaplarının muhtemel açıklarını karşılamak üzere (a), (b) ve (c) fıkralarında yazılı paraların çıkarılmasından sonra kalacak bakiyenin % 10 u nispetinde ihtiyat akçesi;

e) Gayrisafi gelir üzerinden ayrılacak % 5 belediye hissesi;

f) (a, b, c, d ve e) fıkralarında gösterilen paylar ayrıldıktan sonra bakiye kalacak safi hasıllattan % 5 i 3460 sayılı kanun hükümlerine göre memurin ve müstahdemin ikramiyesi olarak tefrik edilir;

g) Yukarıdaki fıkralarda yazılı masraflar, karşılıklar ve hisseler çıkarılıp kalacak safi gelirden genişletme ihtiyatı olarak lüzumlu paralar ayrıldıktan sonra kalanı belediyeler bütçelerine irat kaydolunur.

(d) fıkrasında yazılı % 10 lardan birikecek ihtiyat akçesi, sermayenin dörtte birini bulduktan sonra bu ad ile para ayrılmaz. Ancak görülecek olan lüzum üzerine bu paradan harcadıkça, dörtte bir nisbetini buluncaya kadar bu hesaba hisse ayrılmasına yeniden devam olunur.

Na. E.

MADDE 13. — Müesseselerin elde edecekleri her türlü gelirlerden sırasıyla:

a) Umumî idare ve işletme masrafları;

b) Satmalma taksitleri karşılığı olarak Hazineye ödenecek paralar;

c) Yenileme karşılıkları;

d) Fevkalâde masraflarla kâr ve zarar hesaplarının muhtemel açıklarını karşılamak üzere (a, b ve c) fıkralarında yazılı paraların çıkarılmasından sonra kalacak bakiyenin % 10 u nispetinde ihtiyat akçesi;

e) Gayri sâfi gelir üzerinden ayrılacak % 5 belediye hissesi;

f) (a, b, c, d ve e) fıkralarında gösterilen paylar ayrıldıktan sonra bakiye kalacak sâfi hasıllattan % 5 i 3460 sayılı kanun hükümlerine göre memurin ve müstahdemin ikramiyesi olarak tefrik edilir.

g) Yukarıdaki fıkralarda yazılı masraflar, karşılıklar ve hisseler çıkarılıp kalacak sâfi gelirden genişletme ihtiyatı olarak lüzumlu paralar ayrıldıktan sonra kalanı belediyeler bütçelerine irat kaydolunur.

«d» fıkrasında yazılı % 10 lardan birikecek ihtiyat akçesi, sermayenin dörtte birini bulduktan sonra bu ad ile para ayrılmaz. Ancak görülecek olan lüzum üzerine bu paradan harcadıkça, dörtte bir nispetini buluncaya kadar bu hesaba hisse ayrılmasına yeniden devam olunur.

Da. E.

letme müesseselerince istikraz akdi suretiyle de temin olunabilir.

MADDE 13. — Müesseselerin elde edecekleri her türlü gelirlerden sırasıyla:

A) Umumî idare ve işletme masrafları,

B) Satmalma taksitleri karşılığı olarak Hazineye ödenecek paralar;

C) Yenileme karşılıkları;

D) Fevkalâde masraflarla kâr ve zarar hesaplarının muhtemel açıklarını karşılamak üzere (A, B ve C) fıkralarında yazılı paraların çıkarılmasından sonra kalacak bakiyenin % 10 u nispetinde ihtiyat akçesi;

E) Gayri sâfi gelir üzerinden ayrılacak % 5 belediye hissesi;

F) (A, B, C, D ve E) fıkralarında gösterilen paylar ayrıldıktan sonra bakiye kalacak sâfi hasıllattan % 5 i 3460 sayılı kanun hükümlerine göre memurin ve müstahdemin ikramiyesi olarak tefrik edilir.

G) Yukarıdaki fıkralarda yazılı masraflar, karşılıklar ve hisseler çıkarılıp geri kalacak sâfi gelirden genişletme ihtiyatı olarak lüzumlu paralar da ayrıldıktan sonra kalanı belediyeler bütçelerine irat kaydolunur.

(D) fıkrasında yazılı % 10 lardan birikecek ihtiyat akçesi, sermayenin dörtte birini bulduktan sonra bu ad ile para ayrılmaz. Ancak görülecek olan lüzum üzerine bu paradan harcadıkça, dörtte bir nispetini buluncaya kadar bu hesaba hisse ayrılmasına yeniden devam olunur.

Hü.

MADDE 14 — 13 ncü madde mucibince her sene tefrik olunacak tecdit akçeleriyle ihtiyat akçeleri millî bankalara tevdi ve muhafaza veya Hazine tahvilâtı mubayaasına tahsis olunur.

Tecdit akçelerinin nısfına kadar kısmının tevsiat işlerine sarfına Nafia vekâletince mezu niyet verilebilir. Bunun haricinde tecdit akçelerinin tecditten gayri hususlara sarfı memnu olduğu gibi ihtiyat akçelerinin de fevkalâde masraflarla kâr ve zarar hesabının açıkları haricinde istimali memnudur. Bu paralar hiç bir suretle karşılık gösterilemez.

Belediyeler 13 ncü maddenin (E) fıkrasında yazılı belediye hissesile aynı madde mucibince belediyelere verilecek hasılat fazlalarından gayri işletme hasılatı üzerinde hiç bir tasarrufta bulunamaz.

Müteferrik hükümler

MADDE 15 — İşletme müesseseleri muhasebei umumiye, arttırma ve eksiltme ve ihale kanunlarıyla belediye muhasebe nizamnamesine tâbi değildir.

Müesseselerin yapacağı alım ve satım esasları Nafia vekâletince tayin ve tesbit olunur.

MADDE 16 — İşletme müesseselerinin malları Devlet malı hükmündedir. Bunları çalanlar, ihtilâs edenler, zimmetine geçirenler veya her ne suretle olursa olsun suiistimal eyliyenler hakkında Devlet mallarına karşı işlenen suçlara

Mal. E.

MADDE 14. — 13 ncü maddeye göre her yıl ayrılacak amortismanlar ve ihtiyat akçeleri millî bankalara yatırılır veya Hazine tahvili satın alınmasına tahsis olunur.

Amortismanların yarısına kadarının genişletme işlerine sarfına Nafia vekâletince izin verilebilir. Bunun dışında amortismanlar yenilemeden başka yerlere sarfedilemeyeceği gibi ihtiyat akçeleri de fevkalâde masraflarla kâr ve zarar hesabının açıklarından başka yerlerde kullanılamaz.

Bu paralar hiç bir suretle karşılık gösterilemez.

Belediyeler 13 ncü maddenin E fıkrasında yazılı belediye hissesiyle aynı maddeye göre belediyelere verilecek gelir fazlalarından başka işletme gelirleri üzerinde hiç bir tasarrufta bulunamaz.

Müteferrik hükümler

MADDE 15. — İşletme müesseseleri Muhasabe umumiye, Arttırma ve eksiltme ve ihale kanunlarıyla belediye muhasebe nizamnamesine tabi değildir.

Müesseselerin yapacağı alım ve satımların esasları Dahiliye ve Nafia vekilliklerince tayin ve tesbit olunur.

MADDE 16. — İşletme müesseseleri iç ve dış muamele ve münasebetlerinde hususi müesseseler hüküm ve kaidelerine tabidirler. bunların memur ve müstahdemleri hakkında da aynı hükümler caridir. Ancak, bu müesseselerin mal-

B. E.

MADDE 16. — 15 nci maddede göre her yıl ayrılacak amortismanlar ve ihtiyat akçeleri millî bankalara yatırılır veya idare heyeti kararıyla Hazine tahvili satın alınmasına tahsis olunur. Müesseseler idare heyetlerinin teklifi üzerine, amortismanların yarısına kadarının genişletme işlerine sarfına belediye meclislerince karar verilebilir. Ancak bu hususta Nafia vekâletinin muvafakati alınmak şarttır. Bunun dışında amortismanlar yenilemeden başka masraflara sarfedilemeyeceği gibi ihtiyat akçeleri de fevkalâde masraflarla kâr ve zarar hesabının açıklarından başka yerlerde kullanılamaz ve bu paralar hiç bir suretle karşılık gösterilemez.

Belediyeler 15 nci maddenin (e) fıkrasında yazılı belediye hissesiyle aynı maddenin (g) fıkrasına göre belediyelere verilecek gelir fazlalarından başka müessese gelirleri üzerinde hiç bir tasarrufta bulunamazlar ve müesseselerden hiç bir suretle para istikraz edemezler.

Müteferrik hükümler

MADDE 17. — İşletme müesseseleri Muhasebei umumiye, Arttırma ve eksiltme ve ihale kanunlarıyla belediye muhasebe nizamnamesine tabi değildir.

Müesseselerin yapacağı alım ve satıma ait talimat Nafia vekâletinin mütalâası almarak tespit olunur.

MADDE 18. — İşletme müesseselerinin malları Devlet malı hükmündedir. Bunları çalanlar, ihtilâs edenler, zimmetine geçirenler veya her ne suretle

Na. E.

MADDE 14. — 13 ncü maddede göre her yıl ayrılacak yenileme karşılıkları ve ihtiyat akçaları millî bankalara yatırılır veya idare encümeni kararıyla Hazine tahvili satın alınmasına tahsis olunur. Müesseseler idare encümeninin teklifi üzerine, yenileme karşılıklarının yarısına kadarının genişletme işlerine sarfına belediye meclislerince karar verilebilir. Ancak bu hususta Nafia vekâletinin muvafakati alınmak şarttır. Bunun dışında yenileme karşılıkları yenilemeden başka masraflara sarfedilemeyeceği gibi ihtiyat akçaları da fevkalâde masraflarla kâr ve zarar hesabının açıklarından başka yerlerde kullanılamaz. Ve bu paralar hiçbir suretle karşılık gösterilemez.

Belediyeler 13 ncü maddenin «e» fıkrasında yazılı belediye hissesiyle aynı maddenin «g» fıkrasına göre belediyelere verilecek gelir fazlalarından başka müessese gelirleri üzerinde hiçbir tasarrufta bulunamazlar. Ve müesseselerden hiçbir suretle para istikraz edemezler.

Türlü hükümler

MADDE 15. — Maliye encümeninin 15 nci maddesi aynen.

MADDE 16. — Bütçe encümeninin 18 nci maddesi aynen.

Da. E.

MADDE 14. — Nafia encümeninin 14 ncü maddesi aynıyle.

Türlü hükümler

MADDE 15. — Maliye encümeninin 15 nci maddesi aynıyle.

MADDE 16. — Bütçe encümeninin 18 nci maddesi aynıyle.

Hü.

ait cezaî hükümler tatbik olunur.

MADDE 17 — İşletme müesseselerinin memur ve müstahdemleri halk ve mensup oldukları idare ile münasebetlerinde hususî müessese gibi muameleye tâbidirler. Bunlar hakkında memurin muhakematı hakkındaki kanun ile memurin kanunu hükümleri tatbik olunmaz.

MADDE 18 — Müesseseler müdür ve memurlarına verilecek ücretler 3659 sayılı kanun hükümlerine tâbidir.

MADDE 19 — İşletme müesseselerinin muamelât ve hesap senesi takvim senesidir. Bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren ilk gelecek kânunuevvelin 31 nci gününe kadar geçen müddet müessesenin birinci muamelât ve hesap senesidir.

MADDE 20 — İşletme müesseselerinin işti gal mevzularına ait olmak üzere imtiyazlı şirketler zamanında meri mukavele ve şartnamelerle, nizamname, kararname, talimatname ve sair mevzuat ve elektrik ve havagazi şirketlerinin Nafia vekâleti ile tarifelere ve tesislere müteallik olmak üzere teati eylediği bircümle protokol ve mektupların, idarenin abonelerile kendisi arasındaki münasebete, servislerin ifasına, tarifelerin tesbitine, tesisatın tevsi, tadil ve temdidine ve saireye dair olan hükümleri, bu hususlara müteallik olmak üzere Nafia vekâletince kabul edilecek esasların meriyete girmelerine kadar meri ve muteber olacaktır.

Gümrük muafiyetleri hakkındaki hükümler bundan müstesna olduğu gibi bunların 3656 ve 3659 sayılı kanunlarla bu kanunlara ek kanunlara muhalif hükümleri de mülğadır.

Mal. E.

ları Devlet malı hükmündedir. Bunları çalışanlar, ihtilâs veya her ne suretle olursa olsun sui-istimal edenler veya zimmetlerine geçirenler hakkında Devlet mallarına karşı işlenen suçlara ait ceza hükümleri tatbik olunur.

MADDE 17. — Müesseseler müdür ve memurlarına verilecek ücretler 3659 sayılı kanun hükümlerine tabidir.

MADDE 18. — İşletme müesseselerinin muamele ve hesap yılı takvim yılıdır. Bu kanunun mer'iyete girmesinden itibaren ilk gelecek birincikânunun sonuncu gününe kadar geçecek müddet müesseseselerin birinci muamele ve hesap yılıdır.

B. E.

olursa olsun suiistimal eyliyenler hakkında Devlet mallarına karşı işlenen suçlara ait cezai hükümler tatbik olunur.

MADDE 19. — İşletme müesseselerinin memur ve müstahdemleri halk ve mensup oldukları idare ile münasebetlerinde hususi müessese memurları gibi muameleye tabidirler. Bunlar hakkında Memurin muhakematı hakkındaki kanun ile Memurin kanunu hükümleri tatbik olunmaz.

MADDE 20. — Müesseseler umum müdür veya müdür, memur veya müstahdemlerine verilecek ücretler 3659 sayılı kanun hükümlerine tabidir.

MADDE 21. — İşletme müesseselerinin muamele ve hesap yılı takvim yılıdır. Bu kanunun meriyete girmesinden itibaren ilk gelecek birincikânunun sonuncu gününe kadar gelecek müddet müesseselerin birinci muamele ve hesap yılıdır.

Na. E.

MADDE 17. — Bütçe encümeninin 19 ncu maddesi aynen.

MADDE 18. — Bütçe encümeninin 20 nci maddesi aynen.

MADDE 19. — Bütçe encümeninin 21 nci maddesi aynen.

Da. E.

MADDE 17. — Bütçe encümeninin 19 ncu maddesi aynıyle.

MADDE 18. — Bütçe encümeninin 20 nci maddesi aynıyle.

MADDE 19. — Bütçe encümeninin 21 nci maddesi aynıyle.

Hü.

Mal. E.

MADDE 21 — Şirketler zamanında gümrük muafiyet muameleleri tekemmül ederek geçirilmiş ve tesisatta kullanılmış veya halen müesseseler ambarında mevcut eşya ve malzeme ile muafiyet hükümlerinden istifade olunarak geçirilmiş olup muafiyet muameleleri bu kanunun meriyeti tarihinden sonra tekemmül edecek malzeme ve eşyayı işletme müesseseleri, tesislerinin her sahasında kullanmak salâhiyetini haiz olup bu tarzda istimalden dolayı mezkûr eşya ve malzeme için vergi ve resim aranmaz.

MADDE 22 — İşletme icap ve zaruretleri dolayısıyla alınması lâzımgöcek gayrimenkuller 3710 numaralı belediye istimlâk kanunu hükümlerine göre alınır.

MADDE 23 — Tarifelerle büyük nisbette istihlâk yapan aboneler için Nafia vekâletinin tasvibi ile yapılacak hususî anlaşmalar haricinde tenzillâtı veya meccanî olarak hiç bir şahıs veya müesseseye elektrik, havagazı verilemez.

İşletme müesseseleri kadrolarına dahil memur ve müstahdemlere aslî tarifeler üzerinden % 50 ye kadar tenzilli olarak elektrik ve havagazı verilir.

MADDE 24 — İşletme müesseselerinin kazanç vergisi bu vergiye tâbi kârının % 12 si nisbetinde alınır.

MADDE 25 — İşletme müesseselerinin devralacağı gayrimenkullerin devir, ferağ ve tescillerine ait muameleler ve evrak damga resmine ve diğer resim ve harçlara tâbi değildir.

MADDE 26 — Ankara işletme müessesesi, elektrik ve havagazı kısımlarının her birine ait

MADDE 19. — İşletme icap ve zaruretleri dolayısıyla alınması lâzımgöcek gayrimenkuller 3710 numaralı Belediye istimlâk kanunu hükümlerine göre alınır.

MADDE 20. — Tarifeler ve büyük nisbette istihlâk yapan aboneler için Nafia vekâletinin tasvibi ile yapılacak hususî anlaşmalar dışındada tenzili veya meccani olarak hiç bir şahıs veya müesseseye elektrik ve havagazı verilemez.

Vazife icabı işletme binaları ve müstemilâtında oturanlar bundan müstesnadır.

MADDE 21. — İşletme müesseselerinin kazanç vergisi bu vergiye tabi kârının % 12 si nispetinde alınır.

MADDE 22. — İşletme müesseselerin devir alacağı gayrimenkullerin devir, ferağ ve tescillerine ait muameleler ve evrak damga resmine ve diğer resim ve harçlara tabi değildir.

MADDE 23. — Ankara işletme müessesesi, elektrik ve havagazı kısımlarının her birine ait

B. E.

Na. E.

Da. E.

MADDE 22. — İşletme icap ve zaruretleri dolayısıyla alınması lâzımgülecek gayrimenkuller 3710 sayılı Belediye istimplâk kanunu hükümlerine göre almır.

MADDE 23. — Tarifeler ve büyük mikyasta istihlâkte bulunan aboneler için Nafia vekâletinin tasvibi ile yapılacak hususi anlaşmalar dışında tenzilli veya meccani olarak hiç bir şahıs veya müesseseye elektrik veya havagazı verilemez. Vazife icabı olarak işletme binaları ile müstemilâtında yalnız veya aileleriyle birlikte oturan memur ve müstahdemler bundan müstesnadır.

MADDE 20. — İşletme icap ve zaruretleri dolayısıyla alınması lâzımgülecek gayrimenkuller Belediye istimplâk kanunu hükümlerine göre almır.

MADDE 21. — Bütçe encümeninin 23 nci maddesi aynen.

MADDE 20. — Nafia encümeninin 20 nci maddesi aynıyle.

MADDE 21. — Tarifeler ve büyük mikyasta istihlâkte bulunan aboneler için Nafia vekâletinin tasvibi ile yapılacak hususi anlaşmalar dışında tenzilli veya meccani olarak hiç bir şahıs veya müesseseye elektrik veya havagazı verilemez. Vazife icabı olarak işletme binaları ile müstemilâtında yalnız veya aileleriyle birlikte oturan memur ve müstahdemler bundan müstesnadır.

İşletme müessesesi memur ve müstahdemlerinden işletme binalarıyla müstemilâtı haricinde oturanlara da muayyen haddede kadar sarfedecekleri elektrik ve havagazı için % 50 tenzilât yapılır.

bilâncolarla kâr ve zararları tesbit edebilecek ve ayrıca müessesenin umumî bilânço ve kâr ve zarar hesaplarını gösterecek surette muhasebesini tanzim eder. Bu kısımların rasyonel bir şekilde ifası için muhasebe ve işletme idarelerinde müşterek olabilecek muamelât ve kuyudat müdürlüğünün teklifi üzerine belediye reisliğince tayin olunabilir.

MADDE 27 — Nafia Teşkilât kanununun bu kabil müesseselerin fennî, idarî ve iktisadî mürakabeleri hakkındaki hükümlerile bu müesseseleri alâkadar eden sair hükümleri mahfuzdur.

MADDE 28 — İşletme müesseseleri, daimî ve müseccel memur ve müstahdemleri için, hükmi şahsiyeti haiz bir tekaüt sandığı teşkil ederler.

Bu sandığın sermaye ve gelirleri şunlardır :

1 - Sandığa dahil memur ve müstahdemlerin aylıklarından her ay mecburî olarak kesilecek % 5 ler,

2 - 1 numaralı bentteki paraların muadili olarak müesseselerce kezalik her ay verilecek paralar,

3 - Sandığa iştirâk ettirilenlerin ilk aylıklarından kesilecek % 25 lerle aylıkları arttırılanların ilk aylık zamları,

4 - Sandık sermayesinin bütün gelirleriyle müteferrik diğer gelirler,

5 - Bu memur ve müstahdemlerden kesilecek inzibatî para cezaları.

Sandık hükmi şahsiyeti mevcudat ve aidat ile faiz ve temettülerinden ve yukarıda zikredilen diğer gelirlerinden dolayı bir gûna vergi ve resme tabi olmadığı gibi bunlar haciz ve temlik dahi edilemez.

Bu sandığa dahil olanların sandıktan istifade suretleri bir nizamname ile tesbit olunur. Bu nizamname meriyete girinceye kadar sandık idare komitesi tarafından idare olunur. O zamana kadar ne suretle olursa olsun vazifelerinden ayrılanlara maaşlarından kesilen paralar iade olunabilir.

bilâncolarla kâr ve zararları tesbit edebilecek ve ayrıca müessesenin umumî bilânço ve kâr ve zarar hesaplarını gösterecek surette muhasebesini tanzim eder.

Bu kısımların muhasebe ve işletilmesinde müşterek olabilecek muameleler ve kayıtlar, müdürlüğün teklifi üzerine belediye reisliğince tayin olunur.

MADDE 24. — Nafia teşkilât kanununun bu kabil müesseselerin fennî, idarî ve iktisadî mürakabeleri hakkındaki hükümleriyle bu müesseseleri alâkadar eden sair hükümleri mahfuzdur.

MADDE 25. — Ankara elektrik ve havagazı işletme müessesesi, daimî ve müseccel memur ve müstahdemleri için hükmi şahsiyeti haiz bir tekaüt sandığı kurar.

Bu sandığın sermaye ve gelirleri şunlardır :

1. Sandığa dahil memur ve müstahdemlerin aylıklarından her ay mecburi olarak kesilecek % 5 ler;

2. 1 numaralı bentteki paraların muadili olarak müesseselerce kezalik her ay verilecek paralar;

3. Sandığa iştirak ettirilenlerin ilk aylıklarından kesilecek % 25 lerle aylıkları arttırılanların ilk aylık zamları;

4. Sandık sermayesinin bütün gelirleriyle müteferrik diğer gelirler;

5. Bu memur ve müstahdemlerden kesilecek inzibati para cezaları.

Sandık hükmi şahsiyeti mevcudat ve aidat ile faiz ve temettülerinden ve yukarıda zikredilen diğer gelirlerinden dolayı bir gûna vergi ve resme tabi olmadığı gibi bunlar haciz ve temlik dahi edilemez.

Bu sandığa dahil olanların sandıktan istifade suretleri bir nizamname ile tesbit olunur. Bu nizamname meriyete girinceye kadar sandık idare komitesi tarafından idare olunur. O zamana kadar ne suretle olursa olsun vazifelerinden ayrılanlara maaşlarından kesilen paralar iade olunabilir.

B. E.

Na. E.

Da. E.

MADDE 24. — Maliye encümeninin 24 ncü maddesi aynen.

MADDE 22. — Maliye encümeninin 24 ncü maddesi aynen.

MADDE 22. — Maliye encümeninin 24 ncü maddesi aynıyle.

MADDE 25. — Maliye encümeninin 25 nci maddesi aynen.

MADDE 23. — Maliye encümeninin 25 nci maddesi aynen.

MADDE 23. — Ankara elektrik ve havagazı işletme müessesesi, daimî ve müseccel memur ve müstahdemleri için hükmi şahsiyeti haiz bir tekaüt sandığı kurar,

Bu sandığın sermaye ve gelirleri şunlardır:

1. Sandığa dahil memur ve müstahdemlerin aylıklarından her ay mecburi olarak kesilecek % 5 ler;

2. 1 numaralı bentteki paraların muadili olarak müesseselerce kezalik her ay verilecek paralar;

3. Sandığa iştirak ettirilenlerin ilk aylıklarından kesilecek % 25 lerle aylıkları arttırılanların ilk aylık zamları;

4. Sandık sermayesinin bütün gelirleriyle müteferrik diğer gelirler;

5. Bu memur ve müstahdemlerden kesilecek inzibati para cezaları.

Sandık hükmi şahsiyeti mevcudat ve aidatıyla faiz ve temettülerinden ve yukarıda zikredilen diğer gelirlerinden dolayı bir güne vergi ve resme tabi olmadığı gibi bunlar haciz ve temlik dahi edilemez.

Bu sandığa dahil olanların sandıktan istifade suretleri bir

Hü.

Mal. E.

B. E.

MADDE 26. — 15 nci maddenin (f) fıkrasında yazılı yıllık ikramiye belediye reislerinin kararlarıyla işletme müesseselerinin umum müdür veya müdür, memur ve müstahdemlerine maaş ve ücretleri nispetinde ve bir aylık istihkaklarını geçmemek üzere verilir. Bu ikramiyelerin tarife hesaplarında tesiri olmaz. Bu hususta 3659 sayılı kanunun hükümleri cari-dir.

MADDE 27. — Müesseselerin işletme kısımlarında ve işletmelerde mesai saatleri hari-cinde çalıştırmalarına lüzum ve zaruret görülecek memur ve müstahdemlere mesai saatleri dışında çalışacakları müddetler için belediye meclisince tespit edilecek esaslara göre munzam ücret verilebilir.

MADDE 28. — İşletme müesseselerinin kazanç vergisi anonim şirketlerin tabi olduğu nispetler dairesinde hesap edilir.

MUVAKKAT MADDE 1. — İşletme müesseselerinin devralacağı gayrimenkullerin devir, ferag ve tescillerine ait muameleler ve evrak damga resmine ve diğer resim ve harçlara tabi değildir.

Na. E.

MADDE 24. — Bütçe encümeninin 26 ncı maddesi aynen.

MADDE 25. — Bütçe encümeninin 27 nci maddesi aynen.

MADDE 26. — Hükümetin 24 ncü maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 1. — Bütçe encümeninin muvakkat 1 nci maddesi aynen.

Da. E.

nizamname ile tesbit olunur. Bu nizamname mer'iyete girinceye kadar sandık idare encümeni tarafından idare olunur. O zamana kadar ne suretle olursa olsun vazifelerinden ayrılanlara maaşlarından kesilen paralar iade olunabilir.

MADDE 24. — Bütçe encümeninin 26 ncı maddesi aynıyle.

MADDE 25. — Bütçe encümeninin 27 nci maddesi aynıyle.

MADDE 26. — Hükümetin 24 ncü maddesi aynıyle

MUVAKKAT MADDE 1. — Bütçe encümeninin muvakkat birinci maddesi aynıyle.

MUVAKKAT MADDE 1 — İkinci madde mucibince işletme müesseselerine intikal edecek ve devir tarihinde mevcut bilûmum tesisat ve mevcudat belediye meclislerince teşkil edilecek birer heyet marifetile tesbit ve devir olunur.

Bu heyetlerin her işletme müessesesi için ayrı ayrı tanzim edecekleri zabıtlara bağlı müfredat mezkûr müesseselerce muhafaza olunur.

MUVAKKAT MADDE 2 — Bu kanunun ikinci maddesi mucibince; mevcudatı hakları, menfaatları ve vecibeleri işletme müesseselerine devir olunan Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik Türk Anonm şirketlerinin hukûki mevcudiyetleri bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren ortadan kalkar ve bu Şirketler ayrıca bir tasfiye muamelesine tabi tutulmazlar.

MUVAKKAT MADDE 3 — İşletme müesseselerinin teşekkülünü takip eden muamele senesi için tanzim olunacak kadroları meriyete girinciye kadar Şirketlerin halen meri kadroları tatbik olunur.

Halen meri kadrolarda 3659 sayılı kanunun neşri tarihinde müstahdem olanların 3659 sayılı kanunun muvakkat birinci maddesi hükmüne göre 1 eylül 1939 tarihindeki müktesep hak dereceleri tesbit olunur.

Şirketlere 3659 sayılı kanunun neşrinden sonra tayin edilmiş olanların derece intibakları kanunun muvakkat 2 nci maddesi hükmüne göre yapılır.

Derecelere intibak dolayısıyla yapılacak zam ve tenziller birinci fıkra mucibince tanzim olunacak kadroların tatbik edileceği tarihten başlar.

MUVAKKAT BİRİNCİ MADDE — İkinci madde gereğince işletme müesseselerine geçecek bütün mallar belediye meclislerince teşkil edilecek birer heyet tarafından tesbit ve müesseselere devrolunur.

Heyetlerin bu maksatla tanzim edecekleri zabıtlar ve bunlara bağlı müfredat cetvellerinin birer nüshası müesseselerce muhafaza olunur.

MUVAKKAT İKİNCİ MADDE — İşletme müesseselerinin abonelerle olan münasebetlerine, hizmetlerin ifasına, tarifelerin tesbitine, tesislerin tevsi, tadil ve temdidine ve işletme ile ilgili sair hususlara dair olup halen tatbik edilmekte olan usul ve esaslar, Nafia vekilligince tadil veya yenilerinin vazına kadar mer'i ve muteberdir.

Şu kadar ki, bunların gümrük muafiyetine ait olanlarıyla 3656, 3659 sayılı kanunlarla bu kanunların eklerine muhalif olanları bu maddenin dışında bırakılmıştır.

MUVAKKAT ÜÇÜNCÜ MADDE — Şirketler zamanında ithal olunarak gümrük muafiyet muameleleri tekemmül etmiş bulunan eşya ve malzemedan halen müesseselerin ambarlarında bulunanlarla muafiyeti haiz yerlerde kullanılmış olanları ve ambarlarda bulunupta muafiyet muameleleri bu kanunun meriyetinden sonra tamamlanacak eşya ve malzemeyi, işletme müesseseleri, tesislerinin her sahasında kullanmak veya muafiyeti haiz bulunmayan yerlere devir ve nakletmek salâhiyetini haiz olup bu tarzda kullanmadan dolayı bu eşya ve malzeme için vergi ve resim aranmaz.

MUVAKKAT DÖRDÜNCÜ MADDE — İşletme müesseselerinin teşekkülünü takip eden muamele senesi için tanzim olunacak kadroları meriyete girinciye kadar şimdiki kadrolar tatbik olunur.

Şimdiki bu kadrolarda 3659 sayılı kanunun neşri tarihinde müstahdem olanların 3659 sayılı kanunun muvakkat birinci maddesi hükmüne

B. E.

MUVAKKAT MADDE 2. —
Maliye encümeninin muvakkat
birinci maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 3. —
Maliye encümeninin ikinci mu-
vakkat maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 4. —
Şirketler zamanında gümrük
muafiyet muameleleri tekem-
mül ederek geçirilmiş ve tesi-
satta kullanılmış veya halen
müesseseler ambarında mevcut
eşya ve malzeme ile muafiyet
hükümlerinden istifade oluna-
rak geçirilmiş olup muafiyet
muameleleri bu kanunun meri-
yeti tarihinden sonra tekemmül
edecek malzeme ve eşyayı iş-
letme müesseseleri tesislerinin
her sahasında kullanmak salâ-
hiyetini haiz olup bu tarzda
istimalden dolayı mezkûr eş-
ya ve malzeme için vergi ve re-
sim aranmaz.

MUVAKKAT MADDE 5. —
İşletme müesseselerinin teşek-
külünü takip eden muamele
yılı için tanzim olunacak kad-
roları meriyete girinceye kadar
şirketlerin halen mer'i kadrola-
rı tatbik olunur.

Bu kanunun neşri tarihinde

Na. E.

MUVAKKAT MADDE 2. —
Bütçe encümeninin muvakkat
2 nci maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 3. —
Bütçe encümeninin muvakkat
3 ncü maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 4. —
Bütçe encümeninin muvakkat
4 ncü maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 5. —
Bütçe encümeninin muvakkat
5 nci maddesi aynen.

Da. E.

MUVAKKAT MADDE 2. —
Maliye encümeninin muvakkat
birinci maddesi aynıyle.

MUVAKKAT MADDE 3. —
Maliye encümeninin ikinci mu-
vakkat maddesi aynıyle.

MUVAKKAT MADDE 4. —
Bütçe encümeninin muvakkat
dördüncü maddesi aynıyle.

MUVAKKAT MADDE 5. —
Bütçe encümeninin muvakkat
beşinci maddesi aynıyle.

Hü.

Mal. E.

MUVAKKAT MADDE 4 — 3688 sayılı kanuna bağlı mukavelenamenin birinci maddesi mucibince Hükümetçe ödenmesi lâzım gelen tahvillerin ihraç masrafı ile ilk kote edilecek mahalde % 2 ye kadar olan damga resimleri işletme müesseseleri tarafından ödenecektir.

MADDE 29 — Bu kanun neşri tarihini takip eden ay iptidasından itibaren meridir.

MADDE 30 — Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye, Maliye, Nafia ve Gümrük ve İnhisarlar vekilleri memurdur.

15 - IV - 1941

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	H. Menemencioğlu	S. Arıkan
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Fayık Öztürk	Ş. Saracoğlu	
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Muhlis Erkmen
Mü. V.	Ti. V.	
C. K. İncedayı	M. Ökmen	

göre 1 Eylül 1939 tarihindeki müktesep hak dereceleri tesbit olunur.

Şirketlere 3659 sayılı kanunun neşrinden sonra tâyin edilmiş olanların derece intibakları kanunun muvakkat ikinci maddesi hükmüne göre yapılır.

Derecelere intibak dolayısıyla yapılacak zam ve tenziller birinci fıkra mucibince tanzim olunacak kadroların tatbik edileceği tarihten başlar.

MUVAKKAT BEŞİNCİ MADDE — 3688 sayılı kanuna bağlı mukavelenamenin birinci maddesi mucibince Hükümetçe ödenmesi lâzım gelen tahvillerin ihraç masrafları ile ilk kote edilecek mahalde % 2 ye kadar olan damga resimleri işletme müesseseleri tarafından ödenecektir.

MADDE 26. — Bu kanun neşri tarihini takip eden ay iptidasından mer'idir.

MADDE 27. — Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye, Maliye, Nafia ve Gümrük ve İnhisarlar vekilleri memurdur.

B. E.

müessesede müstahdem bulunanların müktesep hak dereceleri 3659 sayılı kanunun muvakkat birinci maddesi hükümlerine göre tespit edilir. Bu esasa göre dereceleri tespit edilenlerin halen almakta oldukları aylıklar, girdikleri derece aylığından fazla ise, diğer daire ve müesseselerde müktesep hak teşkil etmemek şartıyla ve terfi ile telâfi edilinceye kadar bu fazlalığın ödenmesine devam olunur.

MUVAKKAT MADDE 6. — 3688 sayılı kanuna bağlı mukavelenamenin birinci maddesi mucibince Hükümetçe ödenmesi lâzımgelen tahvillerin ihraç masrafiyle ilk kote edilecek mahalde % 2 ye kadar olan damga resimleri işletme müesseseleri tarafından ödenir.

MUVAKKAT MADDE 7. — İşbu müesseselere intikal eden işçilerin İş kanunu hükümlerine göre ödenmiş hakları, yeni idarelerce tanınır.

MADDE 29. — Maliye encümeninin 26 ncı maddesi aynen.

MADDE 30. — Maliye encümeninin 27 nci maddesi aynen.

Na. E.

MUVAKKAT MADDE 6. — Bütçe encümeninin muvakkat 6 ncı maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 7. — İşbu müesseselere intikal eden işçilerin İş kanunu hükümlerine göre ödenecek müktesep hakları, yeni idarelerce tanınır.

MADDE 27. — Maliye encümeninin 26 ncı maddesi aynen.

MADDE 28. — Maliye encümeninin 27 nci maddesi aynen.

Da. E.

MUVAKKAT MADDE 6. — Bütçe encümeninin muvakkat altıncı maddesi ayniyle.

MUVAKKAT MADDE 7. — Nafia encümeninin muvakkat yedinci maddesi ayniyle.

MADDE 27. — Maliye encümeninin 26 ncı maddesi ayniyle.

MADDE 28. — Maliye encümeninin 27 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.